

De aanwezigheid van ondernemers in de Parlementen van België

Sociaal-economische kenmerken, carrière, motivatiestudie en studie van het politiek gedrag

Pieter STROEKEN

promotor :

De heer Johan ACKAERT

Voorwoord

Deze eindverhandeling "*Ondernemers in de politiek. Een studie naar het politiek gedrag van ondernemers in het Vlaams Parlement.*" wordt voorgedragen tot het behalen van de graad van licentiaat in de Toegepaste Economische Wetenschappen, optie Accountancy en Financiering, aan de Universiteit Hasselt.

In de totstandkoming van deze eindverhandeling werd veel tijd en energie geïnvesteerd. Zonder de medewerking van een aantal personen was het echter niet mogelijk deze studie tot een goed einde te brengen. Het is daarom dat ik van de gelegenheid gebruik wil maken om enkele woorden van dank te richten aan de personen die bijgedragen hebben tot dit werk.

In het bijzonder wil ik mijn promotor dr. J. Ackaert bedanken voor diens bereidheid en begeleiding. Ook zou ik een woord van dank willen richten tot mijn co-promotor dr. D. Coninckx. Dankzij hen kon ik deze eindverhandeling tot een goed einde brengen.

Samenvatting

Dat ondernemers in het Vlaams Parlement minder actief zijn dan niet-ondernemers, is de belangrijkste conclusie van deze eindverhandeling. Welke besluiten er nog genomen werden en hoe er toe gekomen werd, kan men hieronder lezen.

Deze studie neemt het politiek gedrag van ondernemers in het Vlaams Parlement onder de loep. Aan de hand van de studie van Mintzberg over de rollen van een manager wordt er een verband gelegd tussen ondernemers en politici. Op het einde van het uitgangspunt wordt er verteld dat dit onderzoek kadert in een algemeen driedelig onderzoek naar ondernemers in de politiek. In het eerste deel van dit driedelig onderzoek gaat men de socio-economische achtergrond van ondernemers in de politiek bestuderen. Het tweede deel handelt over de motivatie van ondernemers om aan politiek te doen. Het derde deel en meteen ook deze eigenlijke eindverhandeling, bestaat uit het onderzoeken van het politiek gedrag van ondernemers.

Vervolgens worden een aantal belangrijke begrippen uit dit onderzoek belicht. Er wordt uit de literatuur een overzicht gegeven van het begrip onderneming en meer nog van het begrip ondernemer. Ook de Belgische staatsstructuur komt aan bod. Als onderdeel van die staatsstructuur wordt de werking van het Vlaams Parlement besproken. De verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordigers verdienen daarbij speciale aandacht. Via een beeld over politiek en het politiek systeem van Easton wordt er de link gelegd met het politiek gedrag.

In deze studie naar het politiek gedrag luidt de onderzoeksvraag logischerwijs als volgt: "Is er een verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitoefenen van de verantwoordelijkheden als volksvertegenwoordiger in het Vlaamse Parlement?"

Mede via het antwoord op de volgende twee deelvragen, komt men via deze studie tot een antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

- Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van hun controlerende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?
- Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van de wetgevende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?

Op basis van de verschenen literatuur over de studie naar politieke activiteit, worden er drie onafhankelijke variabelen geselecteerd, namelijk “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd”. Doel van de studie is dus de invloed nagaan van deze drie onafhankelijke variabelen, enerzijds op de totale politieke activiteit, anderzijds op de twee onderdelen van die activiteit, namelijk controle en wetgeving.

Bij beide deelvragen wordt gezocht naar parlementaire initiatieven die gesteld kunnen worden wanneer de volksvertegenwoordiger één van de twee verantwoordelijkheden op zich neemt. Zo worden een aantal initiatieven als een uiting van de controlerende verantwoordelijkheid beschouwd, en een aantal als een uiting van de wetgevende.

Bij de dataverzameling wordt voor elk door deze studie geselecteerd initiatief voor elke volksvertegenwoordiger nagegaan hoeveel keer er zo'n initiatief ingediend werd. Niet alleen wordt het aantal keer geteld. Ook werd er een classificatie gemaakt. Zo werden de controlerende initiatieven ingedeeld op basis van de beleidsdomeinen, terwijl de wetgevende initiatieven opgedeeld werden op basis van de commissies.

Bij de controlerende activiteit worden de categorieën worden gemaakt op basis van de beleidsdomeinen. Zo worden de volgende categorieën gemaakt:

- Fientje Moerman: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van **Economie**, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.
- Frank Vandenbroucke: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van **Werk**, Onderwijs en Vorming.
- Dirk Van Mechelen: minister van **Financiën**, Begroting, en Ruimtelijke Ordening.
- Overige bevoegdheden (**Anderen**).

Deze vier categorieën worden in de studie afgekort tot respectievelijk Economie, Werk, Financiën en Anderen.

Bij de wetgevende activiteit worden de categorieën gemaakt op basis van de commissies. Zo ontstaan de volgende categorieën:

- Commissie voor **Economie**, Werk en Sociale Economie
- Commissie voor Algemeen Beleid, **Financiën** en Begroting
- Overige commissies (**Anderen**).

Deze drie categorieën worden in de studie afgekort tot respectievelijk Economie, Financiën en Anderen.

Nadat de initiatieven van de eerste 6 maanden van het zittingsjaar 2005-2006 in kaart worden gebracht, volgt de eigenlijke analyse. In de analyse wordt er eerst een rechtstreeks antwoord gezocht op de centrale onderzoeksvraag. Dat ondernemers op gebied van hun totale activiteit in het Vlaams Parlement minder actief zijn dan niet-ondernemers is de eerste belangrijke conclusie.

Vervolgens worden de controlerende en wetgevende activiteit afzonderlijk behandeld. Voor de controlerende activiteit wordt er eerst de invloed van de onafhankelijke variabelen op de totale controlerende activiteit nagegaan. Vervolgens komt de invloed op de activiteit in de verschillende categorieën aan bod. Na deze bivariabele analyses wordt er met een multivariabele analyse nagegaan of de eerder opgemerkte verbanden aanwezig blijven. Steeds worden de analyses uitgevoerd op basis van absolute en relatieve gegevens. De regressie analyse op basis van de **absolute** gegevens geeft voor de **controlerende activiteit** als belangrijkste resultaat:

- In het Vlaams Parlement stellen ondernemers in verhouding tot hun totale controlerende activiteit meer initiatieven die gerangschikt worden onder het beleidsdomein Economie dan niet-ondernemers.
- Er is geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers in de controlerende activiteit, zowel op gebied van de totale controlerende activiteit als op gebied van de categorieën Economie, Werk, Financiën en Anderen

De **relatieve** multivariabele analyse voor de controlerende verantwoordelijke gaf als belangrijkste resultaat:

- Ondernemers zijn in verhouding tot de totale controlerende activiteit meer actief op gebied van de categorie Economie dan niet-ondernemers.
- Er is geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers in relatieve activiteit op gebied van de categorieën Werk, Financiën en Anderen.

Voor de analyse van de **wetgevende activiteit** wordt hetzelfde stramien gevolgd. Daar is de conclusie op basis van de **absolute** verhoudingen voor de variabele “ondernemer/niet-ondernemer” de volgende:

- In het Vlaams Parlement zijn ondernemers minder actief dan niet-ondernemers op gebied van de totale wetgevende activiteit en de categorie Anderen.
- In het Vlaams Parlement is er geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers op gebied van de categorieën Economie en Financiën.

De regressieanalyse op basis van **relatieve** verhouding brengt de volgende zaken aan het licht:

- Er is geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers in relatieve wetgevende activiteit op gebied van de categorieën Economie, Financiën en Anderen.

Niet alleen worden er in dit onderzoek besluiten genomen omtrent de invloed van de variabele “ondernemer/niet-ondernemer”. Ook de invloed van de variabelen “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” komen aan bod.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

SAMENVATTING

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	1
1.1. UITGANGSPUNT.....	1
1.2. ONTLEDING VAN DE TITEL.....	5
1.2.1. <i>Ondernemer</i>	5
1.2.2. <i>De Belgische staatsstructuur</i>	8
1.2.3. <i>Politiek gedrag</i>	16
1.3. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSDOMEIN.....	22
1.3.1. <i>Praktijkprobleem</i>	22
1.3.2. <i>Afbakening van het onderzoeksdomein</i>	23
1.4. ONDERZOEKSOPZET.....	32
HOOFDSTUK 2: OPERATIONALISERING	33
2.1. DE ONAFHANKELIJKE VARIABELEN.....	33
2.2. AFHANKELIJKE VARIABELE.....	34
2.3. INDICATOREN.....	35
HOOFDSTUK 3: DATAVERZAMELING	41
3.1. DE ONAFHANKELIJKE VARIABELEN.....	41
3.2. DE AFHANKELIJKE VARIABELE.....	42
3.2.1. <i>De controlerende verantwoordelijkheid</i>	42
3.2.2. <i>De wetgevende verantwoordelijkheid</i>	43
HOOFDSTUK 4: VERWERKING EN ANALYSE VAN DE GEGEVENS	45
4.1. DE ALGEMENE POLITIEKE ACTIVITEIT.....	45
4.1.1. <i>De invloed van de variabele "ondernemer/niet-ondernemer"</i>	46
4.1.2. <i>De invloed van de variabele "meerderheid/oppositie"</i>	46
4.1.3. <i>De invloed van de variabele "leeftijd"</i>	47
4.1.4. <i>De regressie op de algemene politieke activiteit</i>	48
4.2. DE CONTROLERENDE VERANTWOORDELIJKHEID.....	49
4.2.1. <i>Invloed van variabele "ondernemer/niet-ondernemer"</i>	50
4.2.2. <i>Invloed van de variabele "meerderheid/oppositie"</i>	52
4.2.3. <i>Invloed van de variabele "leeftijd"</i>	52
4.2.4. <i>Regressie op de controlerende activiteit</i>	54
4.3. DE WETGEVENDE VERANTWOORDELIJKHEID.....	56
4.3.1. <i>Invloed van variabele "ondernemer/niet-ondernemer"</i>	57
4.3.2. <i>Invloed van de variabele "meerderheid/oppositie"</i>	58
4.3.3. <i>Regressie op de wetgevende activiteit</i>	62
HOOFDSTUK 5: CONCLUSIES	66
LITERATUURLIJST	72
LIJST DER GERAADPLEEGDE WERKEN	
LIJST DER TABELLEN	
BIJLAGEN	

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1. *Uitgangspunt*

Om tot een inzicht te komen wat het verband is tussen ondernemers en politiek en om mogelijke verklaringen te geven waarom ondernemers aan politiek doen, is het opportuun stil te staan bij de wat een klassiek onderzoek genoemd wordt naar het managementgedrag. In het onderzoek van Henry Mintzberg worden drie categorieën van rollen gegeven die de manager dagelijks moet invullen.

Mintzberg heeft het in zijn onderzoek over managers. Verder in deze studie valt er te lezen dat men de ondernemer in de loop van de geschiedenis steeds meer is gaan beschouwen als een manager en minder als de eigenaar. Vandaar dat deze studie over de rollen van de manager een belangrijk uitgangspunt voor deze studie waarin het politiek gedrag onderzocht wordt.

Nadat de drie categorieën met in totaal tien verschillende rollen besproken worden, zal, gebruik makende van dit onderzoek van Mintzberg, de link tussen ondernemers en politiek, vanuit twee uitgangspunten uit de doeken gedaan worden.

Mintzberg verwoordt elke rol in één woord. De interpersoonlijke rollen vormen één categorie. Het gaat hier om directe communicatie met andere mensen. Boegbeeld, leider en koppelaar zijn de drie rollen die deel uitmaken van deze eerste categorie. Onder boegbeeld wordt verstaan het houden en bijhouden van officiële bijeenkomsten. De rol van leider betekent het enthousiasme opwekken en voldoen aan de behoeften van mensen. Met koppelaar wordt bedoeld het onderhouden van contracten met belangrijke mensen en groepen.

Informatierollen is de tweede categorie. Hier gaat het om het uitwisselen van informatie met andere mensen. Monitor, verspreider en woordvoerder zijn de drie rollen in deze categorie. Monitor is de rol waarmee men het verzamelen van relevante informatie bedoelt. Het delen van relevante informatie met insiders is de rol

van verspreider. Wanneer men deze relevante informatie deelt met outsiders, spreekt Mintzberg van woordvoerder.

De besluitvormingsrollen doelen op het nemen van beslissingen die van invloed zijn op andere mensen. Ondernemer, probleemoplosser, resource manager en onderhandelaar zijn de vier besluitvormingsrollen. Het ontdekken van problemen en mogelijke kansen verkennen, omschrijft Mintzberg als de ondernemersrol. Het helpen bij oplossen van conflicten is de rol van probleemoplosser. In de rol van resource manager verdeelt men de hulpbronnen voor verschillende doelen. Onderhandelen met andere partijen doet men in de rol van onderhandelaar.

Om op een efficiënte wijze deze rollen te kunnen invullen en die van manager in het geheel, is het essentieel om te beschikken over goede interpersoonlijke relaties met een brede groep mensen van zowel binnen als buiten de organisatie.

Daarom moeten managers in staat zijn om taaknetwerken (specifiek gerelateerde werken), carrièrenetwerken (loopbaanbegeleiding en het benutten van resources) en sociale netwerken (vrienden en collega's die te vertrouwen zijn) te ontwikkelen en uit te bouwen. Het belang van deze netwerken voor de manager kan de relatie tussen de ondernemer (manager) en de politiek verklaren. (Mintzberg, 1975)

De mate van efficiëntie waarmee een ondernemer de besproken rollen kan invullen, kan dus, door het feit dat een ondernemer aan politiek doet en bijgevolg het aantal relaties met een brede groep mensen vergroot., ook toenemen. In diverse rollen kan politiek een meerwaarde voor de ondernemer betekenen. Het verzamelen en met outsiders delen van relevante informatie, het ontdekken van problemen en kansen, het onderhandelen met verschillende partijen...

Niet alleen kan men vanuit het belang van die relaties een link leggen tussen ondernemers en politiek. De rollen van Mintzberg lijken ook goed van toepassing te zijn op politici. Het verzamelen van informatie, het delen ervan met insiders en outsiders, het nemen van beslissing, het onderhandelen met andere partijen... Ook politici kunnen dagelijks in omstandigheden zitten waarin verwacht wordt dat ze dergelijke rollen invullen.

De link tussen de ondernemer en de politiek is dus dubbel. Enerzijds is er het belang van het uitbouwen van goede relaties, anderzijds zijn er bepaalde verwachtingen in het ondernemerschap hetzelfde als in politiek. Dit laatste kan verklaren waarom mensen die over de gevraagde bepaalde eigenschappen beschikken, zowel in de ondernemerswereld als in de politiek terug te vinden zijn.

Om na te kunnen gaan welk gedrag ondernemers vertonen, is het belangrijk te weten op welke wijze er een invloed op het beleid uitgeoefend worden. Om dit te achterhalen is het noodzakelijk de aandacht te vestigen op het begrip politieke participatie.

Het geheel aan uiterlijk waarneembare activiteiten van de leden van de samenleving, waardoor zij direct of indirect deel hebben aan het politieke besluitvormingsproces van burgerlijke overheden in de samenleving, noemt van Mierlo politieke participatie. Verder wordt er vermeld dat politieke participatie betrekking heeft op politiek gedrag van burgers, niet op hun politieke waarden en normen en evenmin op politiek meningen en oordelen. (van Mierlo, 1988)

Politieke participatie kan door de ondernemer op twee manieren worden uitgeoefend: in organisatorisch verband te samen met andere ondernemers (hetgeen het onderwerp is geweest van de vorige drie hoofdstukken) of op individuele basis. In organisatorisch verband geeft van Mierlo als voorbeelden belangorganisaties, adviesorganen en lobbies. Over individuele participatie zegt van Mierlo dat de ondernemer daar net zo over beschikt als elke andere burger.

Politieke participatie in organisatorisch verband, wordt in deze studie achterwege gelaten. Het is de individuele politieke participatie waaraan in dit onderzoek aandacht wordt geschonken. Voorbeelden van individuele politieke participatie door ondernemers zijn lidmaatschap van partijcommissies, directe of indirecte financiële steun aan politieke partijen of individuele politici, persoonlijk en maatschappelijk contact met bewindslieden, ambtenaren en (partij)politici,... Zelf politicus of bewindsman worden zijn met concrete voorbeelden van individuele participatie. Deze eindverhandeling richt zich op het gedrag van ondernemers wanneer ze een politiek mandaat uitvoeren.

Dat ondernemers aan politieke participatie doen, wordt niet ontkend. Wel is gebleken dat politieke sympathieën van ondernemers zich veel minder vertalen in concrete politieke partij -activiteiten dan dat bij andere burgers het geval is. Van Mierlo geeft volgende oorzaken aan waarom ondernemers weinig aan politiek doen: het gebrek aan beschikbare tijd voor de ondernemer, de afkeer die ondernemers hebben van het politieke bedrijf, (gebrek aan zakelijkheid in de politiek, de vriendjespolitiek, de bureaucratie) minder inkomen, minder status en de kans dat men in de politiek minder succes heeft dan in het bedrijfsleven. (van Mierlo, 1988)

Of vriendjespolitiek en bureaucratie mogelijke oorzaken zijn waarom ondernemers weinig aan politiek doen, kan men in twijfel trekken. Het valt namelijk niet te ontkennen dat bureaucratie en vriendjespolitiek de bedrijfswereld totaal vreemd zijn.

Bij onderzoek naar de aanwezigheid van ondernemers in de politiek kunnen we een opsplitsing maken in drie grote delen. De eerste twee delen worden besproken in twee andere eindverhandelingen. Deze studie neemt het derde deel voor zijn rekening.

Onderzoek naar de aanwezigheid van de ondernemers in de politiek en de socio-economische kenmerken ervan is het eerste deel.

In het tweede deel wordt de motivatie van ondernemers in de politiek onderzocht. Wat is de aanleiding om in de politiek te stappen? Wat is de drijfveer? Doen ondernemers aan politiek omdat ze bepaalde persoonlijke belangen trachten te verdedigen of is het louter uit idealisme?

In het derde deel en tevens ook deze eigenlijke eindverhandeling, wordt er nagegaan welk gedrag ondernemers in de politiek vertonen. Zijn ze meer of minder actief dan anderen in de politiek. Op welke gebieden zijn ze vooral actief? Om het gedrag naar waarde te kunnen schatten wordt er telkens een vergelijking gemaakt met niet ondernemers in de politiek. Verder in dit hoofdstuk kan men lezen waarom het Vlaamse Parlement gekozen is om dit onderzoek uit te voeren en welke taken politici in dit parlement hebben. In het verdere verloop van de studie wordt het gedrag bij het uitvoeren van die taken in het Vlaamse Parlement beoordeeld.

Zijn ondernemers bij het uitvoeren van een politiek mandaat meer bezig met zaken die hun eigen belangen kruisen? Om dit te kunnen achterhalen is het noodzakelijk dat we het gedrag van ondernemers tijdens het uitvoeren van een politiek mandaat bestuderen.

In het eerste deel van deze studie naar het politiek gedrag wordt er een overzicht gegeven van de verantwoordelijkheden van een parlement, de instelling waarop dit onderzoek zich richt. Verder volgt er in dit onderzoek een concrete omschrijving over waaruit werken in het Vlaams Parlement bestaat en hoe ondernemers zich in dit parlement gedragen bij het uitvoeren van de taken.

1.2. Ontleding van de titel

Ondernemers in de politiek. Een studie naar het politiek gedrag van ondernemers in het Vlaamse Parlement.

Hieronder volgt een verklaring van begrippen die in de titel voorkomen. Wegens het belang van deze begrippen in het onderzoek is het noodzakelijk eerst weer te geven wat ze inhouden. Niet alleen worden er hierna begrippen uit de titel nader toegelicht. Ook andere belangrijke begrippen komen aan bod.

1.2.1. Ondernemer

De ondernemer staat in dit onderzoek centraal. Daarom is het zeer belangrijk te omschrijven wat er bedoeld wordt met dit begrip. In het verdere verloop van deze studie wordt het gedrag van ondernemers in de politiek vergeleken met niet-ondernemers. Om een volksvertegenwoordiger te kunnen klasseren in een van deze twee groepen is het belangrijk nu een goede omschrijving weer te geven van “de ondernemer”.

1.2.1.1. De onderneming

Om het begrip ondernemer te kunnen verklaren is het noodzakelijk om de betekenis van het begrip onderneming te kennen. Bij het raadplegen van de hierover verschenen literatuur bleek dat er zowel over het begrip onderneming als het begrip ondernemer geen eensgezindheid bestaat. Ook Baakman bevestigt dat die eensgezindheid omtrent het begrip onderneming er niet is omdat er geen overeenstemming bestaat over de onderscheidende criteria voor dit begrip.

De precisie van de definitie van het begrip onderneming hangt af van de bedoeling die men heeft. Wil men op basis van de definiëring een kwantitatief empirisch onderzoek doen, dan is een zeer precieze omschrijving noodzakelijk. Langs de andere kant kan men ook gewoon een globale omschrijving geven om de gedachten wat nader te bepalen. (Baakman, 1988)

In van Dam wordt het begrip onderneming omschreven als een werkverband, waarin de productiefactoren kapitaal, arbeid, grond en hulpstoffen op een zodanige wijze worden gecombineerd, dat de onderneming in staat is om goederen en diensten aan te bieden op een onzekere markt in de hoop daarmee een overschot te verdienen.

Peterse verwijst in zijn werk naar een omschrijving van Davis:

“Davis karakteriseert een onderneming als een associatie van personen waarbinnen die bepaalde activiteiten kunnen bundelen en hun interactie onderling en met anderen kunnen structureren.” (Peterse, 1990, p 180). Voorts ook: “Karakteristiek voor de onderneming in Davis’ omschrijving tevens continuïteit en integriteit als groep.” (Peterse, 1990, p 180).

“Een bedrijf is een organisatie die ingericht is voor het voortbrengen van goederen en diensten behoeve van een markt. Gebeurt dat met het oog op het maken van winst, dan is het bedrijf een onderneming.” (Baakman, 1991, p 15)

Volgens Bartels is een onderneming een organisatie die zaken voortbrengt waaraan de consument een behoefte heeft en waar er van de zijde van de consument vraag naar is. Net als Baakman heeft Bartels ook oog voor het winst oogmerk en benadrukt

hij verder dat het het streven naar winst is dat de ondernemer ertoe aanzet dat te produceren waarvoor er bij de consument belangstelling is.

1.2.1.2. De ondernemer

Niet alleen is er geen eensgezindheid in de literatuur bij de definiëring van het begrip onderneming, ook voor het omschrijven van de ondernemer zijn er verscheidene meningen.

Uit Bartels blijkt dat er vandaag de dag nog steeds geen eensgezindheid bestaat over wie of welke personen in een bepaalde onderneming als ondernemers mogen beschouwd worden. De auteur heeft het zelfs over een nog altijd niet uitgevochten theoretische strijd. (Bartels, 1963)

Een bekende opvatting van de moderne ondernemer is die van Joseph Schumpeter. Hij omschrijft de ondernemer niet als een kapitalist die het kapitaalrisico draagt. Schumpeter spreekt van "die Wirtschaftssubjecte". Ondernemen is voor hem het nemen van initiatief op technisch gebied en dus het uitvinden van nieuwe productiemethoden. Verder beschouwt hij ook het op de markt brengen van een nieuw artikel, het vinden van nieuwe afzet - en inkoopmarkten als ondernemende handelingen. (Collin, 1968)

Collin vertaalt Schumpeter als volgt: " De ondernemer is de man die niet alleen nieuwe economische combinaties ontdekt, maar vooral de durf en de wilskracht heeft om deze te verwezenlijken. Hij is de man die in de traditionele economische bedrijvigheid vernieuwing en verandering brengt. Hij is niet steeds de uitvinder die nieuwe procédés uitwerkt." (F. Collin, 1968, p 23)

F.H. Knight ziet een ondernemer als de risicodragers. Iemand die specialist in het tegemoet komen aan de onzekerheid van markt. (Bartels, 1963)

Over het algemeen kan men stellen dat men in de loop van de geschiedenis bij de definiëring van de ondernemer aanvankelijk de nadruk legde op de ondernemer - kapitaalverschaffer. Met de opkomst van grotere ondernemingen werd de nadruk

gelegd op de ondernemer -bewindvoerder -bedrijfsleider. Coördinator, organisator, stimulator werden later belangrijke begrippen bij de omschrijving van de ondernemer. Steeds meer kwam er een scheiding tussen de ondernemer en de kapitaalverschaffer waarbij men de ondernemer als de bewindvoerder, de topfunctionaris, de man die het beleid voert, de leider van een instituut is gaan zien. (Bartels, 1963)

Het is ook dit laatste wat Bartels zelf als ondernemer beschouwt, kortweg het topmanagement. Hij vermeldt erbij dat de ondernemer als ondernemer het risico draagt van zowel inkomstenverlies bij ontslag en, en op zich nog erger, het daarbij horende verlies aan maatschappelijke standing. Het bewaken en verbeteren van de rentabiliteit, een functie van controle en beheer, van organisatie en coördinatie ziet hij als de kerntaken van de hedendaagse ondernemer. (Bartels, 1963)

Dit onderzoek volgt de al verschenen literatuur en beschouwt ondernemers dus als de eigenaar of bestuurder van een onderneming. De omschrijving van de rollen van de manager volgens Mintzberg zijn voor deze eindverhandeling heel goed van toepassing.

1.2.2. De Belgische staatsstructuur

Om meer inzicht te krijgen in het Vlaams Parlement is het nodig de aandacht te besteden aan de Belgische staatsstructuur waarbinnen dit parlement kadert.

De machtsuitoefening in België is verdeeld over drie machten: de wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechterlijke macht.

De wetgevende macht maakt wetten en controleert de uitvoerende macht. De uitvoerende macht voert de wetten van de wetgevende macht uit met behulp van de ambtenaren. De rechterlijke macht doet uitspraak over geschillen en wordt uitgeoefend door hoven en rechtbanken. Ze controleert ook de wettelijkheid van de daden van de uitvoerende macht.

Deze drie machten komen op diverse niveaus in de Belgische staatsstructuur terug. Enkele niveaus op gebied van de wetgevende en uitvoerende macht krijgen verder de aandacht.

Sinds de onafhankelijkheid in 1830 is België via vijf staats hervormingen geëvolueerd van een unitaire tot een federale staat, samengesteld uit gemeenschappen en gewesten. Dit wil zeggen dat de macht niet langer enkel uitgeoefend door de federale Regering en het federale Parlement. De leiding is in handen van verschillende niveaus die onafhankelijk van elkaar en bepaalde bevoegdheden hebben en op juridisch vlak mekaars gelijke zijn.

De evolutie van unitaire naar een federale staat en de herverdeling van de bevoegdheden verliep langs twee lijnen. De eerste lijn had te maken met taal en, in een ruimer kader alles wat met cultuur te maken heeft. Dit lag aan de basis van de Gemeenschappen. Zo zijn er in België drie gemeenschappen: de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. De gemeenschappen hebben dus ook wetgevende en uitvoerende organen.

De tweede lijn die aan de basis lag van de staats hervorming had te maken met de economische belangen. De oprichting van de Gewesten had het doel deze laatste meer bevoegdheden, vooral op gebied van economie, te geven. Zo ontstond er in België het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest. Ook de gewesten hebben een Gewestparlement en de Gewestregering ¹.

Het is door deze staats hervormingen dat ook het Vlaams Parlement ontstond. Voordat dieper ingegaan wordt op dit parlement, is eerst de federale staat aan de beurt. Het is zowel op federaal niveau als op Vlaams niveau dat de wetgevende en de uitvoerende macht besproken wordt. Ook de bevoegdheden van beide niveaus en de verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordigers krijgen de aandacht.

¹ België, een federale staat. (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via

<http://www.belgium.be/eportal/application?origin=hardcodedAboutBelgiumNavTeaser.jsp&event=bea.portal.framework.internal.refresh&pageid=indexPage&navId=2679>

1.2.2.1. De federale Staat

In het algemeen is de federale Staat bevoegd voor alles wat te maken heeft met het algemeen belang. Ondermeer is de federale Staat bevoegd voor financiën, leger, justitie, sociale zekerheid, buitenlandse zaken evenals belangrijke delen van volksgezondheid en van binnenlandse zaken ².

De federale wetgevende macht wordt uitgeoefend door het parlement en de Koning. Het parlement is een belangrijke instelling en wordt door Deschouwer en Hooghe als dé belichaming van de democratie beschouwd, de plaats waar de wil van de bevolking het duidelijkst tot uiting komt. (Deschouwer en Hooghe, 2005)

Het parlement bestaat uit de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat. De Kamer van Volksvertegenwoordigers bestaat uit 150 leden. De Senaat bestaat uit 71 leden. De wetgevende verkiezingen (Kamer en Senaat) vinden plaats om de 4 jaar.

De Kamer en de Senaat hebben niet dezelfde bevoegdheden. Controle op de Federale Regering, de begroting en de Staatsrekeningen is exclusief in handen van de Kamer. De Senaat is enkel bevoegd voor belangenconflicten tussen het Federale Parlement en de Raden van de Gemeenschappen of de Gewesten.

Voor de belangrijkste bevoegdheden (grondwetherziening, goedkeuren van bepaalde wetten, instemming met internationale verdragen,...) zijn de twee vergaderingen mekaar gelijke.

Echter doorgaans worden de bevoegdheden door beide vergaderingen uitgeoefend maar is het de Kamer die het laatste woord heeft ³.

² De bevoegdheden van de federale staat. (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.belgium.be/eportal/application?origin=navigationBanner.jsp&event=bea.portal.framework.internal.refresh&pageid=indexPage&navId=6188>

³ De bevoegdheden van het parlement. (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.belgium.be/eportal/application?origin=navigationBanner.jsp&event=bea.portal.framework.internal.refresh&pageid=indexPage&navId=2684>

In deze studie staat het Vlaamse Parlement centraal. Het is echter het werk over het federale parlement "The Belgian Legislator" van Lieven De Winter dat een goed overzicht biedt van wat de verantwoordelijkheden van het federale parlement zijn.

De drie grote verantwoordelijkheden van het federale parlement zijn: wetgeving, overheidscontrole, regeringsvorming en -onderhoud.

De wetgevende functie van het Parlement is tegenwoordig een minder belangrijke rol. Op federaal niveau wordt een 10-tal % (relatieve belang van mijn studie) van alle wetsvoorstellen wet. Voor de parlementsleden van de meerderheid is er het gegeven dat zij weinig bewegingsruimte hebben. Een wetsvoorstel kan immers een destabiliserend effect op de regering hebben. Ook blijkt deze wetgevende functie vaak om minder belangrijke thema's te gaan. Zaken die niet in het regeerakkoord staan en waar de coalitie mee akkoord kan gaan.

De controle van de overheid is de tweede functie van het parlement. Deze controle gebeurt in de vorm van interpellaties, parlementaire vragen en door parlementaire onderzoekscommissies. Bij de controle van de uitvoerende macht is het vaak zo dat de meerderheid minder kritisch is. Het aantal parlementaire vragen is de laatste jaren wel gestegen. Bij het stellen van een dergelijke vraag houdt men vaak electorale en publicitaire belangen in het achterhoofd. De parlementaire onderzoekscommissie is minder gebruikelijk in België. De meerderheid in het parlement laat dat niet toe want een dergelijke commissie kan de regering in de verlegenheid brengen.

Ook de controle en goedkeuring van de begroting omschrijft De Winter als een onderdeel van de controlerende verantwoordelijkheid. De goedkeuring van de begroting is echter enkel een formaliteit. Het zijn namelijk de regering en de meerderheid die de begroting door het parlement jagen.

De derde verantwoordelijkheid is regeringsvorming. Deze verantwoordelijkheid beperkt zich in praktijk enkel tot het op het einde van het vormingsproces benoemen van de nieuwe gevormde regering. Echter bij het eigenlijke vormingsproces worden de volksvertegenwoordigers van de meerderheid over het algemeen niet betrokken. Het is mogelijk dat volksvertegenwoordigers van de meerderheid kritiek hebben op

de nieuwe gevormde regering en het regeerakkoord. Toch leidt onvrede van de leden van de meerderheid zich zelden tot een negatieve stem. In het algemeen kan men dus stellen dat het gedrag dat men heeft bij het uitvoeren van deze verantwoordelijkheid, bepaald wordt door het feit of men deel uitmaakt van de meerderheid of de oppositie.

Van de omschreven taken zijn dus enkel wetgeving en controle (met uitzondering van de goedkeuring van de begroting) interessant om te onderzoeken. Zowel de goedkeuring van de begroting als het benoemen van de regering zijn enkel een formaliteit waarbij de meerderheid akkoord gaat en de oppositie niet. (De Winter, 1992)

De Winter omschrijft de verantwoordelijkheden van de federale volksvertegenwoordiger. Aan de verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordigers in het Vlaams Parlement wordt verder in deze studie meer aandacht geschonken.

Naast de federale wetgevende macht is er ook de federale uitvoerende macht. Deze laatste is in handen van de Koning en zijn regering van ministers en staatssecretarissen. De federale regering bestaat uit de Eerste Minister, 7 Nederlandstalige ministers, 7 Franstalige ministers en eventueel staatssecretarissen⁴.

1.2.2.2. De Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid is zowel voor de gemeenschapsaangelegenheden als de gewestaangelegenheden bevoegd. Gemeenschapsaangelegenheden zijn taal, cultuur, onderwijs, gezondheidszorg en bijstand aan personen. Gewestaangelegenheden zijn ruimtelijke ordening, leefmilieu, waterbeleid,

⁴ De federale regering. (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.belgium.be/eportal/application?origin=indexDisplay.jsp&event=bea.portal.framework.internal.refresh&pageid=contentPage&docId=4386.0>

landinrichting en natuurbehoud, landbouw en zeevisserij, huisvesting, economie, energiebeleid, gemeenten, provincies en intercommunales, tewerkstelling, openbare werken en vervoer en wetenschappelijk onderzoek.

Het Vlaams Parlement beschikt zowel over de gemeenschapsbevoegdheden als de gewestelijke bevoegdheden. In het algemeen kan men stellen dat de gemeenschapsbevoegdheden betreffende culturele en persoonsgebonden aangelegenheden gaat. Plaatsgebonden aangelegenheden behoren vaak tot de gewestelijke bevoegdheden. (Van Hoecke en Bouckaert, 2001)

Van Hoecke en Bouckaert formuleren in “Inleiding tot het recht” de verschillende bevoegdheden ook nog uitgebreid als volgt:

“De gemeenschapsbevoegdheden van het Vlaams Parlement zijn:

- culturele aangelegenheden, zoals kunst, bibliotheken, jeugdbeleid, taalbescherming, sport, toerisme, beroepsomscholing, sociale promotie, sommige soorten van vorming, e.d.
- persoonsgebonden aangelegenheden, zoals sommige aangelegenheden i.v.m. het gezondheidsbeleid en i.v.m. de bijstand aan personen (o.m. bejaardenzorg).
- onderwijs, behoudens de regeling inzake begin en einde van de leerplicht, de minimale voorwaarden inzake uitreiking van diploma's, de pensioenregeling van de tewerkgestelden in het onderwijs.
- de samenwerking tussen de gemeenschappen en de internationale samenwerking betreffende culturele en persoonsgebonden zaken.
- het taalgebruik in bestuurszaken, in het onderwijs en in de sociale betrekkingen in het bedrijfsleven.
- de verdragen die op deze bevoegdheden betrekking hebben. (art. 167 § 3 G.W.)

De gewestelijke bevoegdheden van het Vlaams Parlement, die slechts binnen de grenzen van het Vlaams Gewest kunnen uitgeoefend worden (en dus niet in Brussel), zijn:

- ruimtelijke ordening, leefmilieu, landinrichting, natuurbehoud en huisvesting water- en energiebeleid, monumenten en landschappen.
- de relaties met ondergeschikte besturen.
- het toegepast wetenschappelijk onderzoek.
- het economisch beleid, met uitzondering van het muntbeleid, financieel beleid, prijs- en inkomensbeleid, mededingingsrecht, arbeidsrecht en sociale zekerheid.
- openbare werken.
- financiering van gemeenten en provincies.
- de verdragen m.b.t. deze bevoegdheden (art. 167 § 3 G.W.)
- het landbouwbeleid , wat het landbouwstructuurbeleid en de promotietaken betreft.”

(Van Hoecke en Bouckaert, 2001, p 97)

De ingewikkelde Belgische staatsstructuur heeft ervoor gezorgd dat er in ons land verschillende wetgevende instellingen zijn. Zowel voor de Vlaamse Gemeenschap als voor het Vlaamse Gewest bezit het Vlaams Parlement de wetgevende bevoegdheid.

Het Vlaams Parlement telt 118 rechtstreeks gekozen leden en 6 leden aangeduid door en uit de leden van de Nederlandse taalgroep van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. De leden worden verkozen voor 5 jaar. (Ysebaert, 2001)

Het werk van een volksvertegenwoordiger speelt zich in het Vlaams Parlement af op twee verschillende plaatsen: de plenaire vergadering en de commissies.

De plenaire vergadering is het hoogste orgaan van het Vlaams Parlement. Ze bestaat uit 124 Vlaamse volksvertegenwoordigers. Ook de ministers van de Vlaamse Regering nemen zonder stemrecht deel aan de plenaire vergadering. De plenaire vergadering kan hun aanwezigheid eisen ⁵.

⁵ Wat is de plenaire vergadering? (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.vlaamsparlement.be/vpWeb/p3app/htmlpages/vp/HoeWerktHetVlaamsParlement/PlenaireVergadering/Algemeen.html>

De hoofdopdracht van de plenaire vergadering is de bespreking van en de stemming over de ontwerpen en voorstellen van decreet meestal op basis van een inhoudelijke voorbereiding door de commissies van het Vlaams Parlement. Daarnaast neemt de plenaire vergadering actief deel aan het maatschappelijk debat. Tenslotte horen het aanstellen van de Vlaamse Regering en het goedkeuren van de begroting ook nog tot het takenpakket van de plenaire vergadering ⁶.

Een commissie is een vergadering van een beperkt aantal volksvertegenwoordigers. Elke commissie bestaat uit een vijftien vaste en vijftien plaatsvervangende leden, verdeeld volgens de stekke van de fracties.

Er zijn elf beleidscommissies (vaste commissies). Daarnaast zijn er in deze legislatuur ook nog drie subcommissies en vijf specifieke commissies en kunnen er ook nog ad-hoccommissies opgericht worden.

Decreetgevend werk is de belangrijkste taak van de commissies. Daarnaast controleert elke commissie ook het beleid van de Vlaamse Regering ⁷.

“Het Vlaams Parlement werkt ongeveer op de dezelfde wijze als het federaal parlement.”

(Van Hoecke en Bouckaert, 2001, p 98)

Uit dit citaat kan men afleiden dat de verantwoordelijkheden van de Vlaamse volksvertegenwoordigers ongeveer hetzelfde zijn in vergelijking tot die van de federale volksvertegenwoordigers. Het Vlaams Parlement heeft het over de driedelige opdracht van het Vlaams Parlement. Deze driedelige opdracht bestaat uit het maken van decreten, de controle op de uitvoering van de decreten en de goedkeuring van de Vlaamse begroting. In tegenstelling tot De Winter vermeldt het Vlaams Parlement het benoemen van de regering niet als onderdeel van de

⁶ Bevoegdheden en taken van de plenaire vergadering. (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.vlaamsparlement.be/vpWeb/p3app/htmlpages/vp/HoeWerktHetVlaamsParlement/PlenaireVergadering/BevoegdhedenTaken.html>

⁷ Wat is een commissie? (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.vlaamsparlement.be/vpWeb/p3app/htmlpages/vp/HoeWerktHetVlaamsParlement/Commissies/BevoegdhedenTakenSamenstelling.html>

drieledige opdracht. De goedkeuring van de begroting wordt dan weer wel als een aparte verantwoordelijkheid beschouwd. Omdat de goedkeuring van de begroting en het aanstellen van de regering in praktijk enkel formaliteiten zijn, wordt er in dit onderzoek enkel aandacht besteed aan twee verantwoordelijkheden van de drieledige opdracht, namelijk wetgeving en controle.

In het Vlaams Parlement zetelen op dit moment vijf fracties: CD&V, NV-A, SP.A-Spirit, Vlaams Belang en VLD.

Naast de wetgevende macht is er op het niveau van de deelstaten langs Vlaamse kant ook één uitvoerende macht. De Vlaamse regering bestaat uit 10 leden van 3 verschillende kartels. Het kartel CD&V-NV-A levert 4 ministers. Naast de minister-president levert de CD&V nog 2 ministers. Één minister behoort tot de NV-A. VLD-Vivant levert drie VLD-ministers. Ook het SP.A-Spirit-kartel beschikt over drie ministers, waaronder twee SP.A'ers en één minister van Spirit ⁸.

1.2.3. Politiek gedrag

1.2.3.1. Politiek

Men heeft het altijd over de politiek. Maar wat bedoelt men er eigenlijk mee. Volgens Deschouwer en Hooghe is politiek alles wat te maken heeft met het besturen van een samenleving.

Deze verwoording van het begrip politiek komt een beetje vreemd over. Wanneer wij het woord politiek horen, denken wij eerder aan het besturen van landen, regio's, provincies, gemeenten,... Dit zijn allen territoriale afbakeningsgebieden. De associatie met samenlevingsvormen als verenigingen of organisaties wordt minder vlug gemaakt. Die territorialisering van de politiek beschouwen de auteurs als een cruciale historische evolutie. Ook de door van Dale gegeven omschrijving van politiek legt meer de nadruk op het territoriale dan op samenlevingsvormen in het algemeen.

⁸ De regering Leterme 1 (2004-). (2006). Opgevraagd op 12 februari 2006 via <http://www.vlaamseregering.be/>

Deschouwer heeft het over de politieke entiteit en omschrijft dit als het organisatorisch opgebouwde geheel van instellingen die door de maatschappij uitdrukkelijk zijn gesteld om de maatschappij als dusdanig en in haar geheel te ordenen. (Deschouwer en Hooghe, 2005)

1.2.3.2. Het politieke systeem volgens Easton.

Een bekende visie omtrent politiek is die van David Easton. Easton heeft het over het politieke systeem en definieert dit als een geheel van interacties die betrekking hebben op het dwingend toebedelen van gewaardeerde goederen in de samenleving. Dit politieke systeem bevindt zich in een omgeving, die het systeem beïnvloedt en waarop het systeem reageert.

Dit uitgangspunt over het politieke systeem bevat 4 veronderstelling. Vooreerst vormen de politieke interacties een handelingssysteem, netwerk van min of meer zelfstandige eenheden, waaronder individuen en groepen of coalities van groepen. Ten tweede is het politieke systeem afgebakend van andere systemen doordat het omringd is door een fysiologische, biologische, sociale en psychologische omgeving. Ten derde is het politieke systeem een open systeem waarbij er vanuit de omgeving een stroom van gebeurtenissen en invloeden is die de condities bepalen waarbinnen het systeem moet ageren. De vierde veronderstelling is dat het systeem ,door de overlevingsdrang van zichzelf, in staat is zich aan te passen aan wijzigende omstandigheden.

Easton omschrijft de interactie van het systeem met de omgeving in termen van input en output. Politieke eisen en politieke steun zijn de belangrijkste inputs. Wanneer individuen of groepen beroep doen op de politieke arena om een reëel of gepercipieerd probleem op te lossen, spreekt Easton van een politieke eis. Democratische legitimiteit is noodzakelijk om te kunnen spreken van politieke steun.

Een voorname opmerking is dat de inputs niet enkel vanuit de omgeving het systeem kunnen bereiken maar ook hun oorsprong kunnen hebben in het systeem zelf.

Initiatieven van parlementsleden, ministers, ambtenaren,... Echter Easton vermeldde wel het bestaan van deze “withinputs” maar beschouwde ze desondanks toch als gewone inputs.

Het zijn dus de inputs die in het systeem geconverteerd worden in outputs. Outputs zijn het eindpunt van het proces waardoor eisen en steun in beslissingen worden omgezet. Outputs zijn bijvoorbeeld wetten, verplichtingen,... Het equivalent van withinputs aan de outputzijde zijn intraoutputs. Dit zijn beslissingen die direct betrekking hebben op elementen van het systeem.

Tussen de eisen, outputs en steun is er voortdurend terugkoppeling en interactie. Output als reactie op een eis, steun (of geen steun) als reactie op een output...

Het concept van Easton veronderstelt dat de overheden de middelen hebben om op de eisen in te gaan en zo steun te genereren.

De verdienste van de visie van Easton blijkt vooral op het gebied van de studie van het openbaar bestuur. In de eerste plaats legt het concept van Easton de nadruk op het belang van de omgevingsfactoren. Ten tweede maakt Easton duidelijk dat het politieke systeem een geheel is van aparte elementen, aparte bestuursonderdelen die op zich in relatie met elkaar staan. Ten derde wijst Easton met zijn visie erop dat er in het systeem de conversie plaatsvindt en dat er een voortdurende feedback plaatsvindt tussen de output, de eisen en de steun. Met dit derde punt zorgde Easton ervoor dat voor het eerst aandacht werd gevestigd op de beleidsevaluatie.

De verdiensten van Easton voor de studie van het openbaar bestuur zijn dus velerlei. Toch is er ook kritiek op Easton. Hij legde vooral de nadruk op de omgevingsfactoren. Het bestaan van de conversie maakte hij ook duidelijk maar hij legde te weinig de nadruk op de processen die plaatsvinden tijdens de conversie. Kritiek is er ook om het feit dat Easton de withinputs beschouwde als gewone inputs. Voor de studie van het openbaar bestuur is het echter voornamelijk een onderscheid te maken tussen deze twee. Het is cruciaal voor de studie van het openbaar bestuur na te gaan welke eisen en belangen van elementen van in het systeem een invloed uitoefenen op de wijze waarop de overheid reageert op eisen van de omgeving.

Professionele belangen van elementen in het systeem kunnen op die manier een invloed uitoefenen.

Dit onderzoek heeft wel aandacht voor de inwendige processen tijdens de conversie. Het doel is namelijk nagaan of ondernemers zich tijdens het bestuur meer toeleggen op de voor hun relevante thema 's. Nagaan of de professionele achtergrond een invloed heeft op de manier waarop elementen in het politieke systeem zich gedragen tijdens de conversie. Er zijn twee redenen voor de mogelijke afwijking van de manier waarop ondernemers in het systeem handelen. Een eerste reden is dat de professionele achtergrond voor een bepaalde kennis zorgt op bepaalde gebieden, met als gevolg dat men er zich op gaat toeleggen in de politiek. Een tweede reden is dat invloed op bepaalde beslissingen in het voordeel kan spelen van de ondernemers in zijn professioneel leven.

De nadruk die Easton legt op de interactie met de omgeving, wijst erop dat de elementen van het politieke systeem ook voortdurend rekening moeten houden met wat zich er in de omgeving afspeelt. Ondernemers hebben de kans om via hun professioneel leven in uitgebreid in aanraking te komen met die omgeving en de eisen die eruit voort vloeien. (Maes en Jochmans, 1996)

1.2.3.3. Gedrag

Volgens Kluytmans is het gedrag de beweging die wij uiterlijk kunnen waarnemen. De bewegingen die wij uiterlijk kunnen waarnemen, bestaan uit meer dan dat uiterlijk waarneembare. Het gedrag bestaat uit een geheel van activiteiten die zowel intern als extern plaatsvinden. Het uiterlijk waarneembare gaat altijd samen met twee soorten innerlijk gedrag, namelijk het fysiologische en het mentaal gedrag. (Kluytmans, 1976)

Het fysiologische gedrag is bijvoorbeeld het proces dat zich afspeelt bij het lezen. De ogen bewegen, de letters worden op het netvlies geprojecteerd en via elektrische prikkels naar de hersenen gevoerd,... Het fysiologische gedrag is niet uiterlijk waarneembaar maar wel meetbaar.

Mentale processen zijn bijvoorbeeld gedachten, fantasieën, herinneringen die met het lezen gepaard kunnen gaan. Deze mentale processen zijn niet direct meetbaar.

Waardoor wordt het gedrag bepaald? Waarom is dat zo? Wat gebeurt er achter het uiterlijk waarneembare? Gedragswetenschappen trachten hierop een antwoord te vinden. Volgens Kluytmans houdt psychologie zich bezig met het mentale aspect van het gedrag. Het maakt daarbij ook gebruik van de fysiologie dat zich bezig houdt met de activiteiten in het lichaam. De sociologie gaat na in welke mate het gedrag van mensen bepaald wordt door de omgeving waarin men zich bevindt. (Kluytmans, 1976)

1.2.3.4. Politiek gedrag

Tot midden twintigste eeuw legde men bij de studie van de politiek de nadruk op de studie van de idealen, de uiteindelijke doelen. Om een antwoord te krijgen op de vraag hoe politiek werkt, ging men zich vooral verdiepen in vroegere politieke stelsels. Niet alleen liet men zich inspireren door het verleden, ook gingen de toenmalige wetenschappers van de politiek zich verdiepen in hoe politiek volgens de constitutie of andere normatieve doctrines hoorde te werken. Deze benaderingswijze van de politiek werd later het traditionalisme genoemd.

Want op het traditionalisme kwam in de jaren vijftig een intellectuele reactie. Vele wetenschappers waren immers van oordeel dat met deze traditionele visie geen inzicht verkregen werd in de wijze waarop de feitelijke politieke macht wordt uitgeoefend en wie die macht bezit. Deze reactie werd algemeen als het behaviorisme bestempeld.

Dit behaviorisme legt de nadruk op de feitelijke analyse van de politiek. Wetenschappers van deze strekking trachten een antwoord te vinden op vragen via het methodologisch denken en onderzoek te komen tot een systematische theorievorming over de politiek. Antwoorden horen "empirisch", "betrouwbaar" en

“geldig” te zijn. Centraal bij dit onderzoek staat het gedrag, het meest concrete en waarneembare in het politieke leven.

Daudt trachtte een tussenpositie in te nemen tussen deze twee strekkingen en vond dat zowel het feitelijk onderzoek als de politieke filosofie de aandacht verdienden.

Hij was de mening toegedaan dat de wetenschap van de politiek zich niet mocht beperken tot de analyse van het politiek gedrag zoals het behaviorisme dat doet. De empirische beschouwer van politiek gedrag mag zich niet enkel beperken tot het beschouwen. Het behaviorisme krijgt pas betekenis en relevantie, wanneer er rekening gehouden wordt met de, van normatieve aard, traditionele vraagstukken.

In 1958 omschrijft Daudt de belangrijkste velden van feitelijk of gedragswetenschappelijk onderzoek. De vier velden die hij omschrijft zijn de volgende: elitestudies, communicatiestudies, legislatieve studies en verkiezingsonderzoek.

Het is duidelijk dat de legislatieve studies het meest verwant zijn met dit onderzoek. Bij Daudt gaat het bij de legislatieve studies om de analyse van het gedrag van volksvertegenwoordigers: hoe zij zich gedragen tegenover de kiezers en hoe zij hun macht zullen uitoefenen. (Acta Politica, 1986, 3)

Dit onderzoek beperkt zich enkel tot het laatste aspect en houdt enkel rekening met het uitoefenen van de macht door de volksvertegenwoordiger en dit enkel bij het uitoefenen van diens functie. Dus invloed die men als volksvertegenwoordiger binnen de eigen partij kan hebben, valt daar niet onder.

Het uitgangspunt bij de studie van het politiek gedrag, zijn de verantwoordelijkheden die een volksvertegenwoordiger in het parlement heeft. Van twee van de vier eerder omschreven verantwoordelijkheden, is geweten dat het slechts formaliteiten zijn waarbij de meerderheid zich op een bepaalde manier gedraagt en de oppositie ook.

Relevant voor de studie van het politiek gedrag zijn dus enkel de twee verantwoordelijkheden die niet slechts een formaliteit blijken te zijn, namelijk wetgeving en controle. Het is dus de analyse van het gedrag van de

volksvertegenwoordiger tijdens zijn mandaat en meer bepaald tijdens de twee specifieke verantwoordelijkheden, waarover deze studie handelt.

1.3. *Probleemstelling en onderzoeksdomein*

1.3.1. *Praktijkprobleem*

Ondernemers trachten een invloed uit te oefenen op de politieke besluitvorming. Bij de burger bestaat er verdeeldheid rond het feit dat ondernemers in de politiek enkel met hun eigen zaken bezig zouden zijn en niet genoeg de aandacht hebben voor de belangen van de hele bevolking. Deze studie tracht hierover duidelijkheid te scheppen.

De opzet van deze studie is om na te gaan welk gedrag ondernemers vertonen wanneer ze een politiek mandaat uitoefenen. Focussen ondernemers zich vooral op economisch getinte thema's? Zijn ze misschien minder actief in het parlement omdat ze elders nog andere verantwoordelijkheden en/of verplichtingen hebben? Is er een onderscheid tussen het gedrag van ondernemers en niet-ondernemers tijdens het uitvoeren van hun politiek mandaat in het parlement?

Door het overhevelen van de bevoegdheden van federaal naar gewestelijk niveau kwamen vele economisch verwante zaken in handen van de deelstaten. Economisch verwante zaken die met de belangen van ondernemers te maken kunnen hebben. Het is mede daarom dat bij een onderzoek naar het gedrag van ondernemers in de politiek het Vlaamse Parlement uiterst geschikt is. De kans dat zij bij het uitvoeren van hun taken in dit parlement in aanraking komen met de voor in hun professioneel leven belangrijke thema's, is hier dan ook zeer groot.

Politici kunnen zich tijdens het uitvoeren van hun mandaat beperken tot bepaalde zaken. De mogelijkheid bestaat dat ze zich enkel met datgene bezig houden daar waarin ze geïnteresseerd in zijn of daar waar eigen belangen mee kunnen spelen.

“Het overgrote deel van de federale volksvertegenwoordigers beweerd dat ze of de kiezers in hun streek of de achterban van de partij in hun streek vertegenwoordigen in plaats van de gehele natie zoals het in de wet omschreven is.” (Dewachter, 1992, p 15)

Voor de kiezer blijft het moeilijk te bepalen waar een volksvertegenwoordiger zich in het parlement werkelijk mee bezighoudt en welke belangen er werkelijk verdedigd worden. Houdt de Vlaamse volksvertegenwoordiger zich in het Vlaams Parlement werkelijk bezig met datgene waarvoor een kiezer voor hem gestemd heeft? Het is een vraag die zeer moeilijk te beantwoorden valt. Het achterhalen of een volksvertegenwoordiger werkelijk zijn kiezers vertegenwoordigt, is dan ook zeer moeilijk. Wat we wel kunnen doen, is weergeven wat het verschil is in gedragingen tussen bepaalde groepen van volksvertegenwoordigers. Zo beschikken we over meer informatie welke gedragingen voor ondernemers-volksvertegenwoordigers kenmerkend zijn.

1.3.2. Afbakening van het onderzoeksdomein

Zoals er hierboven al vermeld werd, is het Vlaamse Parlement uitstekend om het gedrag van ondernemers te onderzoeken. Vaak komen er in dit halfmond economische thema's aan bod waarmee ondernemers ook in hun professioneel leven mee in aanraking komen. Nagaan of die professionele achtergrond als ondernemer leidt tot een verschillend gedrag ten opzichte van niet-ondernemers, is dus het doel van de studie.

Heeft die achtergrond een invloed op de manier van werken in het Vlaams Parlement? Wanneer we de gedragingen van volksvertegenwoordigers bestuderen, is het overbodig om die kenmerken van de ondernemers te vergelijken met tal van andere groepen van volksvertegenwoordigers. Een eindeloze indeling in groepen kan het gevolg hiervan zijn. Daarom wordt bij de beoordeling van het gedrag van ondernemers enkel een vergelijking gemaakt met niet-ondernemers. Niet-ondernemers zijn dus alle Vlaamse volksvertegenwoordigers die niet als ondernemer bestempeld kunnen worden.

Om gedragingen van zowel ondernemers als niet-ondernemers in het Vlaams Parlement in te kunnen schatten, is het noodzakelijk te weten wat werken in het Vlaams Parlement inhoudt. Daarom gaat er in het verdere verloop van dit onderzoek verder in gegaan worden op de functie van volksvertegenwoordiger in het parlement. Deze studie neemt alle volksvertegenwoordigers van het Vlaamse Parlement van de huidige legislatuur onder de loep.

Dit onderzoek gaat na wat het verschil is in gedragingen bij het uitvoeren van de vier omschreven taken van de volksvertegenwoordiger. Er wordt dus geen aandacht besteed aan de manier waarop ondernemers zich gedragen bij het de welbepaalde verantwoordelijkheden. Er zijn nog tal van zaken, situaties waarin het gedrag van een volksvertegenwoordiger kenmerkend kan zijn. Enkele voorbeelden zijn: het gedrag in de wandelgangen van het parlement, de verhouding die men heeft met de eigen partijtop, met collega's, de buitenwereld, het gedrag in de media, de manier waarop men redenen voert... Deze voorbeelden worden in dit onderzoek niet belicht.

Wanneer het parlementair gedrag bestudeerd wordt, wordt er geen rekening gehouden met de mate van aanwezigheid in het parlement. In de eindverhandeling wordt die aanwezigheid niet als een goede parameter beschouwd om het parlementaire gedrag naar waarde te kunnen schatten. Iedereen kent de beelden van in het nieuws waarbij men volksvertegenwoordigers ziet die slechts lijfelijk aanwezig zijn en totale desinteresse vertonen in de persoon die het woord heeft.

Onderzoek naar werkelijke initiatieven bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden als volksvertegenwoordiger, kan een goed beeld geven over het gedrag. Het zijn dus enkel die werkelijke initiatieven die de aandacht krijgen.

Uit het werk van De Winter kan men afleiden dat zowel het aanstellen van de regering als het goedkeuren van de begroting slechts formaliteiten zijn. Formaliteiten waarbij de volksvertegenwoordigers die deel uitmaken van de meerderheid hetzelfde stemgedrag in het parlement vertonen en de vertegenwoordigers van de minderheid ook hetzelfde tegenovergestelde gedrag hebben. Met deze verantwoordelijkheden wordt in deze studie dan ook geen rekening meer gehouden. (De Winter, 1992)

In deze studie krijgen dus enkel de wetgevende en controlerende verantwoordelijkheden de aandacht. Wanneer het dus vanaf nu over verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordiger gaat, dan worden enkel die wetgevende en controlerende verantwoordelijkheden bedoeld en niet de andere verantwoordelijkheden die de volksvertegenwoordigers bezitten, namelijk aanstellen van de regering en goedkeuren van de begroting. Zodoende wordt de **centrale onderzoeksvraag** als volgt geformuleerd:

“Is er een verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitoefenen van de verantwoordelijkheden als volksvertegenwoordiger in het Vlaamse Parlement?”

De **deelvragen** die hierbij bestudeerd zullen worden, zijn afgeleid uit de (“twee”) verschillende verantwoordelijkheden die een volksvertegenwoordiger in het Vlaams Parlement heeft.

- Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van hun controlerende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?
- Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van de wetgevende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?

Om een antwoord te vinden op de deelvragen is het noodzakelijk eerst een conceptueel model op te stellen. Hierbij wordt er getracht om voor het eigenlijk onderzoek tot een geheel van veronderstellingen te komen. Het zijn die veronderstellingen die in het verdere verloop van het onderzoek getoetst worden. Om een conceptueel model op te stellen belichten we achtereenvolgens de volgende componenten: de onderzoekseenheden, de variabelen en de relaties tussen de variabelen. (Broeckmans, Methoden van onderzoek en rapportering 2, 2003-2004)

Als **onderzoekseenheden** beschouwen we alle Vlaamse parlementsleden van het zittingsjaar 2005-2006 in de huidige legislatuur. Om het politiek gedrag naar waarde te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk ook het gedrag van niet-ondernemers te

onderzoeken om zo tot een vergelijking te kunnen komen. De reden dat het politiek gedrag in het Vlaams Parlement wordt bestudeerd is ook al vernoemd. Het Vlaams Parlement bevat bevoegdheden die sterk economisch getint zijn. De kans dat ondernemers met het door het Vlaams Parlement gevoerde beleid in hun professioneel leven in contact komen, is dan ook groot.

Bij de omschrijving van de **variabelen** kan er in dit onderzoek een onderscheid gemaakt worden tussen de onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabelen.

Als onafhankelijke variabelen selecteert deze studie “ondernemer/niet-ondernemer”, “leeftijd”, “partij” en “meerderheid of oppositie”. Deze vier eigenschappen verklaren waarom er verschillen zijn in het politiek gedrag tussen de parlementsleden in het Vlaams Parlement. De variabele “ondernemer of niet-ondernemer” kan slechts twee waarden aannemen. De variabele “leeftijd” kan in theorie elke leeftijd zijn vanaf 21 jaar. De variabele “partij” bevat de vijf fracties van partijen die in het Vlaams Parlement zetelen.

De afhankelijke variabele is het politiek gedrag van de volksvertegenwoordiger in het Vlaams Parlement. Het is dus voor verschillen tussen volksvertegenwoordigers in hun politiek gedrag dat een verklaring gezocht wordt. Een verklaring die zich baseert op verschillen tussen deze volksvertegenwoordigers op het gebied van de onafhankelijke variabelen. “Politiek gedrag” is dus het kenmerk van de volksvertegenwoordiger waarvoor er getracht wordt verschillen uit te leggen aan de hand van verschillen in de onafhankelijke variabelen. (Broeckmans, Methoden van onderzoek en rapportering 2, 2003-2004)

Zoals eerder vermeld zijn het de parlementaire initiatieven die aan de basis liggen bij de beoordeling van het politiek gedrag van de volksvertegenwoordiger in het Vlaams Parlement. Kijken of ondernemers zich meer toeleggen op bepaalde aspecten dan niet ondernemers, is het doel. Onderwerpen die verband houden met economie, financiën, begroting,... kunnen mogelijk meer de aandacht trekken van de ondernemers die volksvertegenwoordiger zijn.

Wanneer we nu die parlementaire initiatieven in bepaalde categorieën willen onderbrengen, hebben we twee voor de hand liggende hulpmiddelen. Enerzijds kan men bij het onderbrengen in categorieën gebruik maken van de verschillende beleidsdomeinen van de ministers. Anderzijds kan men bij het onderbrengen in klassen gebruik maken van de verschillende commissies in het Vlaams Parlement.

Wanneer er bijvoorbeeld een vraag door een bepaalde volksvertegenwoordiger gesteld wordt, is dat altijd aan een bepaalde minister. Het is dus eenvoudig om een dergelijk initiatief te rangschikken in een bepaalde beleidsbevoegdheid onder de voogdij van een bepaalde minister.

In de huidige regering zijn er 10 ministers, elk met hun bevoegdheden. In dit onderzoek is het irrelevant om bij die rangschikking onderscheid te maken tussen de tien beleidsbevoegdheden van de tien ministers. Het is daarom dat de drie bevoegdheden gekozen worden die het meeste te maken kunnen hebben met het professionele leven van ondernemers. De andere bevoegdheden worden in één grote groep geplaatst. Op deze manier is er een indeling met drie klassen met een welbepaalde bevoegdheid onder een bepaalde voogdijminister en één klasse die alle andere bevoegdheden bevat. Een volledig overzicht van alle beleidsbevoegdheden vindt men in **bijlage 1**.

- Fientje Moerman: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.
- Frank Vandenbroucke: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.
- Dirk Van Mechelen: minister van Financiën, Begroting, en Ruimtelijke Ordening.
- Overige bevoegdheden

Wanneer de parlementaire initiatieven gerangschikt worden op basis van de bestaande commissies, wordt er gebruik gemaakt van de volgende drie klassen. **Bijlage 2** geeft een overzicht van alle commissies van de huidige legislatuur.

- Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
- Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- Overige commissies

Om een antwoord te kunnen geven op de deelvragen, is het noodzakelijk na te gaan welke parlementaire initiatieven men als een uitoefening van de controlerende verantwoordelijkheid kan beschouwen en welke als een uitoefening van de wetgevende. Verder in deze studie wordt er aandacht geschonken aan alle parlementaire initiatieven waarop deze studie zich baseert, wat ze precies betekenen en of ze tot het controlerende of wetgevende domein behoren.

Als **relatie tussen de variabele** is de verwachting dat er een negatief causaal verband tussen de onafhankelijke variabele “ondernemer of niet-ondernemer” en de afhankelijke variabele “politiek gedrag”. In deze studie is het uitgangspunt namelijk dat ondernemers ten op zichte van niet-ondernemers wegens professionele verplichtingen minder tijd ter beschikking hebben om de parlementaire verantwoordelijkheden uit te voeren.

De verwachting is dat de hierboven omschreven relatie zowel tot uiting komt bij de controlerende verantwoordelijkheid als bij de wetgevende verantwoordelijkheid. Dus voor beide deelvragen is het verwachte antwoord dat ondernemers minder actief zijn dan niet-ondernemers.

Daarnaast is de verwachting ook dat ondernemers meer actief zijn dan niet-ondernemers op de bevoegdheden die vallen onder de voogdij van de ministers Moerman, Vandenbroucke en Van Mechelen.

Bij de formulering van de hypothesen wordt er niet enkel gekeken naar de eerder omschreven verwachte verhoudingen tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabelen. Ook komen veronderstellingen betreffende de mate van activiteit van initiatieven gerangschikt onder de specifieke bevoegdheden of commissies aan bod.

Hypothesen

- In het algemeen zijn ondernemers minder actief in het Vlaams Parlement dan niet-ondernemers.
- Ondernemers zijn minder actief bij het uitvoeren van de controlerende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement dan niet-ondernemers.
- Ondernemers zijn minder actief bij het uitvoeren van de wetgevende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement dan niet-ondernemers.
- Ondernemers zijn meer actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder het beleid van Fientje Moerman, vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Ondernemer, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse handel.
- Ondernemers zijn meer actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder het beleid van Frank Vandenbroucke, vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.
- Ondernemers zijn meer actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder het beleid van Dirk Van Mechelen, minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening.
- Ondernemers zijn minder actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder alle andere beleidsdomeinen.
- Ondernemers zijn meer actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder de commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie.
- Ondernemers zijn meer actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.
- Ondernemers zijn minder actief bij het stellen van parlementaire initiatieven die gerangschikt worden onder alle andere commissies.

Zowel in absolute als in relatieve verhoudingen wordt er in deze studie een antwoord gezocht op de hypothesen betreffende de beleidsdomeinen en commissies.

Naast de invloed van de onafhankelijke variabele “ondernemer of niet-ondernemer” is het ook waardevol na te gaan wat de invloed is van de andere onafhankelijke variabelen.

In een studie naar de parlementaire werkzaamheden van de Belgische parlementsleden besluit M. Deweerdt dat de oppositieleiden actiever zijn dan de leden van de meerderheid en dit zowel op het gebied van wetgeving als op het gebied van controle. Echter voor de Senaat kon er niet hetzelfde besluit getrokken worden. In de senaat blijken de leden van de meerderheid actiever te zijn. Daarbij richten deze leden van de meerderheid vooral op het wetgevende werk. Op het gebied van de controle waren de leden van de oppositie actiever. (Res Publica, 1978, 4)

Een studie door C. Hocepied leert ons dat, in het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw, het feit of de partij deel uit maakt van de meerderheid of minderheid niet bij elke partij dezelfde invloed heeft. De toenmalige senatoren van de VU bleken even actief te zijn, of ze nu deel uit maakten van de meerderheid of van de minderheid. De activiteitsgraad van de socialistische en liberale fracties werd wel bepaald door de parlementaire positie. Voor de senatoren van de CVP kon men toen dat besluit niet nemen. (Res Publica, 1984, 5)

Op basis van deze twee studies is mijn verwachting dat ondernemers die in het Vlaams Parlement deel uit maken van de meerderheid minder actief zijn dan niet-ondernemers die in het Vlaams Parlement deel uit maken van de meerderheid. Eveneens is de verwachting dat ondernemers die deel uitmaken van de oppositie minder actief gaan zijn dan niet-ondernemers in de oppositie.

Uit deze studies blijkt dat het feit of een parlements lid deel uitmaakt van de oppositie of de meerderheid, zeer bepalend is voor de parlementaire activiteit. Het is daarom dat deze studie ook nagaat of er een verschil is in activiteit tussen ondernemers en niet-ondernemers, enerzijds in de meerderheid, anderzijds in de oppositie.

Uit de twee studies blijkt dat er in de senaat een aantal partijen zijn, die actiever zijn dan de anderen, los van het feit of ze deelnemen aan het beleid of niet. Bij anderen speelt dit feit wel een belangrijke rol in de mate van actief zijn. Gezien de leeftijd van deze studies en het feit dat het om de senaat handelt, gaat deze studie de invloed van de variabele "partij" niet na.

Het lijkt voorbarig om op basis van deze studies veronderstellingen te formuleren voor de huidige politieke partijen. In de laatste twintig jaar hebben de partijen grondige veranderingen ondergaan. Naamsveranderingen, andere leiders, andere leden, andere volksvertegenwoordigers,... De invloed van het gegeven of men in de meerderheid of in de oppositie zit, is dus het enige waar deze studie mee rekening houdt.

Om een hypothese voor de variabele "leeftijd" te kunnen formuleren, kan het eerder vermelde werk van De Winter ook hier weer van toepassing zijn. Voor een aantal parlementaire activiteiten bleek uit het onderzoek van De Winter dat er een negatief verband is tussen de leeftijd en de activiteitsgraad. In onze hypothesen wordt ditzelfde verband overgenomen.

Op basis van de hierboven vermelde studies, worden de volgende hypothesen geformuleerd voor andere onafhankelijke variabelen, "meerderheid/minderheid" en "leeftijd".

- Volksvertegenwoordigers uit de meerderheid zijn minder actief dan volksvertegenwoordigers uit de minderheid, zowel op gebied van de totale activiteit als op gebied van de controle en wetgeving.

Voor de variabele "leeftijd" wordt er een opsplitsing in drie categorieën gemaakt. Op basis van De Winter volgt de volgende hypothese.

- Oude volksvertegenwoordigers zijn minder actief dan jonge volksvertegenwoordigers, zowel op gebied van de totale activiteit als op gebied van de controle en wetgeving.

Uit de studie door C. Hocepied blijkt dat het geslacht van de senator geen significante invloed op de activiteitsgraad heeft. Het is daarom dat deze studie geen rekening houdt met deze variabele. (Res Publica, 1984, 5)

1.4. Onderzoeksopzet

In het eerste deel wordt de operationalisering verder omschreven. Hierbij komt ook aan bod op welke parlementaire initiatieven deze studie zich baseert, wat ze precies inhouden en of ze als controlerend of wetgevend initiatief bestempeld worden.

Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvragen wordt er nagegaan of de geformuleerde hypothesen bevestigd kunnen worden. Daarbij wordt er gebruik gemaakt van de door het Vlaams Parlement voorziene informatie betreffende de activiteiten van de volksvertegenwoordigers van de huidige legislatuur. Enkel de initiatieven van start van het zittingsjaar 2005-2006 (vanaf einde september 2005) tot eind maart worden in deze studie verwerkt. Met die informatie worden dan de ondernemers met de niet-ondernemers vergeleken. Om de gegevens te kunnen verwerken wordt er gebruik gemaakt van SPSS.

Hoofdstuk 2: Operationalisering

In dit hoofdstuk wordt omschreven hoe de verschillende variabelen kunnen geregistreerd worden. Voor de onafhankelijke variabelen is die registratie eenvoudig. De registratie van de afhankelijke variabele vereist meer aandacht. Uitgebreid wordt er dan ook weergegeven hoe die afhankelijke variabele “politiek gedrag” zal gemeten worden. Het doel van deze operationalisering is komen tot een meetinstrument waarvan het gebruik leidt tot een antwoord op de onderzoeksvragen en tot het al dan niet bevestigen van de geformuleerde hypothesen.

2.1. De onafhankelijke variabelen

De onafhankelijke variabelen “leeftijd” en “partij” zijn rechtstreeks en objectief waarneembaar op de website van het Vlaams Parlement. Voor de onafhankelijke variabele “ondernemer of niet-ondernemer” kan men ook bij deze website terecht. Daar kan men voor elke volksvertegenwoordiger het beroep terugvinden. Op basis van het beroep wordt de volksvertegenwoordigers al dan niet als ondernemer bestempeld. In deze eindverhandeling wordt er rekening gehouden met de in het inleidende hoofdstuk gegeven definitie van de huidige ondernemer. In sommige situaties is er ruimte voor interpretatie mogelijk. De beslissing om iemand als ondernemer te beschouwen gebeurt dan arbitrair. In het verdere verloop van deze eindverhandeling wordt hier nog naar teruggegrepen.

De onafhankelijke variabele “meerderheid of oppositie” hangt natuurlijk af van welke partij men vertegenwoordigt. De verschillende fracties en het feit of ze deel uitmaken van de meerderheid of oppositie, werden reeds besproken. Wanneer we dus de partij weten waarvan een volksvertegenwoordiger lid is, dan weten we ook of hij deel uit maakt van de meerderheid of de oppositie.

2.2. Afhankelijke variabele

In dit onderzoek wordt er, met behulp van verschillen in de onafhankelijke variabelen, een verklaring gezocht voor verschillen tussen de afhankelijke variabele. De afhankelijke variabele is echter niet rechtstreeks objectief waarneembaar. Indien er voor elke onderzoekseenheid voor de afhankelijke variabele “politiek gedrag” een bepaalde waarde vereist is, is er eerst een instrument nodig om tot die waarde te kunnen komen.

Zoals eerder vermeld, zijn het de parlementaire initiatieven die het mogelijk moeten maken om voor elke volksvertegenwoordiger een waarde te geven voor de variabele “politiek gedrag”.

Wanneer we het politiek gedrag bestuderen, houden we slechts rekening met twee van de vier verantwoordelijkheden van een van de Vlaamse volksvertegenwoordiger. Er werd gezegd dat twee verantwoordelijkheden (aanstellen van de regering en goedkeuren van de begroting) van de vier eigenlijk slechts zuivere formaliteiten zijn, waarbij enkel het feit of men deel uitmaakt van de meerderheid of niet het gedrag bepaalt. Met deze twee wordt er dus geen rekening gehouden. De andere twee verantwoordelijkheden (controleren en wetgeving) geven een eerlijker beeld wanneer men het politiek gedrag beoordeelt.

Deze laatste twee verantwoordelijkheden van de volksvertegenwoordiger zijn de dimensies van de eigenschap “politiek gedrag”. Het is bij het uitoefenen van deze twee verantwoordelijkheden dat het politiek gedrag tot uiting komt, of in de situatie waar de controlerende functie wordt uitgeoefend, of in de situatie waar men aan wetgeving doet.

In dit onderzoek wordt een vergelijking gemaakt van het gedrag tussen ondernemers en niet-ondernemers in het Vlaamse Parlement. Bij dit onderzoek naar het politiek gedrag, wordt er voor elke volksvertegenwoordiger enerzijds nagegaan welke parlementair initiatieven ze gesteld hebben en het aantal ervan. Anderzijds wordt ook

geregistreerd betreffende welke bevoegdheid het initiatief handelt of in welke commissie dit initiatief behandeld is geweest of nog moet worden.

De parlementaire initiatieven die men als volksvertegenwoordiger kan stellen, zijn de indicatoren van de twee dimensies. Echter kan men niet alle initiatieven als een indicator van één van deze twee dimensies beschouwen. Bij de beslissing of een initiatief nu een indicator is van of de controlerende verantwoordelijkheid, of de wetgevende verantwoordelijkheid, baseert deze studie zich op de definities van de initiatieven zoals die door het Vlaams Parlement zelf weergegeven worden op de website. Hierna volgt een overzicht van de verschillende initiatieven die als indicator van de dimensies zijn opgenomen ⁹.

2.3. Indicatoren

Om het politiek gedrag bij het uitoefenen van de controlerende verantwoordelijkheid te kunnen meten, worden de volgende vijf parlementaire initiatieven geselecteerd: de interpellatie, de vraag om uitleg, de actuele vraag, de schriftelijke vraag en de actuele interpellatie.

- Bij een interpellatie ondervraagt een Vlaamse volksvertegenwoordiger een minister over diens beleid. In principe worden ze in commissies gehouden. Op aanvraag van de interpellant en mits toestemming van het Uitgebreid Bureau kan ze in de plenaire vergadering gehouden worden. Naar aanleiding van een interpellatie kan een met redenen omklede motie of een motie van wantrouwen ingediend worden. Met dergelijke moties kan de politieke verantwoordelijkheid van een minister of de Vlaamse Regering in het gedrang komen. Het is in de volgende plenaire vergadering dat er over die moties gestemd wordt.
- Een vraag om uitleg is een vraag die mondeling in de commissie door een volksvertegenwoordiger aan een minister gesteld wordt. Deze vraag handelt over een concreet en actueel probleem.

⁹ Parlementaire begrippenlijst. (2006). Opgevraagd op 20 februari 2006 via <http://www.vlaamsparlement.be/vpWeb/p3app/htmlpages/vp/ParlementaireBegrippenLijst/ParlementaireBegrippenLijst.html>

- Een actuele vraag is een vraag die mondeling door een volksvertegenwoordiger in de plenaire vergadering aan een minister gesteld wordt. Ze wordt onmiddellijk, kort en mondeling beantwoord tijdens het wekelijkse vragenuur.
- Een schriftelijke vraag is een vraag die een Vlaams volksvertegenwoordiger schriftelijk aan een minister stelt en die ook schriftelijk beantwoord wordt.
- Een actuele interpellatie is een interpellatie over dringende aangelegenheden die in de plenaire vergadering gehouden wordt.

Elk initiatief dat onder de controlerende verantwoordelijkheid valt, wordt gerangschikt op basis van de bestaande beleidsbevoegdheden. Elke vraag of interpellatie is namelijk gericht aan een bepaalde minister. Vragen of interpellaties aan de ministers Moerman, Vandenbroucke en Van Mechelen worden dus in drie verschillende categorieën geregistreerd. Al de andere vragen of interpellaties aan andere ministers worden in één grote vierde categorie geregistreerd.

Om het politiek gedrag van een Vlaams volksvertegenwoordiger te meten wanneer die zijn wetgevende verantwoordelijkheid invult, zijn de volgende initiatieven geselecteerd. Deze initiatieven zijn de indicatoren van het politiek gedrag in de wetgevende situatie: het voorstel van decreet, het voorstel van resolutie, het amendement en de motie van aanbeveling.

- Een voorstel van decreet is een initiatief van één of meer Vlaamse volksvertegenwoordigers voor een nieuwe Vlaamse wet. Wanneer de Vlaamse Regering een initiatief neemt voor een decreet, spreekt men van een ontwerp van decreet. Een voorstel van decreet kan in samenhang met een ontwerp van decreet of een ander voorstel van decreet behandeld worden.
- In een voorstel van resolutie doet een Vlaamse volksvertegenwoordiger een aanbeveling aan de Vlaamse Regering over maatregelen of beleidsopties die de regering zou moeten nemen. Een voorstel van resolutie wordt meestal eerst in de bevoegde commissie behandeld. Daarna wordt er over het voorstel in de plenaire vergadering gestemd. Indien het voorstel van resolutie aangenomen wordt door de plenaire vergadering, wordt de definitieve tekst naar de Vlaamse Regering gestuurd.

- Een amendement is een voorstel om de tekst van een ontwerp of voorstel van decreet, een voorstel van resolutie of een motie te wijzigen. Amendementen kunnen zowel in de commissies als in de plenaire vergadering ingediend en aangenomen worden. Naast de Vlaamse volksvertegenwoordigers kan ook de Vlaamse Regering een amendement indienen.
- Een motie van aanbeveling is een officiële tekst van één of meer Vlaamse volksvertegenwoordigers die zij kunnen indienen na een actualiteitsdebat in de plenaire vergadering, na het debat over een beleidsbrief of op basis van een maatschappelijke beleidsnota. In een dergelijke motie doet het Vlaams Parlement aanbevelingen aan de Vlaamse Regering over maatregelen of beleidsopties die de regering zou moeten nemen. Een dergelijke motie houdt geen verplichtingen in voor de Vlaamse Regering maar heeft wel politiek gezag. Er wordt over gestemd in de plenaire vergadering.

Van de initiatieven die onder de wetgevende verantwoordelijkheid vallen, kan men bij voorstellen van decreet, voorstellen van resolutie en moties van aanbeveling een onderverdeling maken op basis van de commissie waarin deze zelf zijn behandeld. Indien dit niet mogelijk is, worden die initiatieven gerangschikt op basis van de commissie waar de voorstellen van decreet of resolutie of de beleidsnota's waarop ze betrekking hebben, zijn behandeld.

Bij het amendement kan men niet altijd op basis van hetzelfde criterium een onderverdeling maken. Wanneer een amendement handelt over een voorstel van decreet, voorstel van resolutie of bepaalde moties, dan kan men een onderverdeling maken op basis van de commissie waarin het oorspronkelijke initiatief is behandeld. Wanneer een amendement echter handelt over een met redenen omklede motie die op zich handelt over een bepaalde interpellatie, dan is het enkel mogelijk het amendement te classificeren op basis van de beleidsbevoegdheden. Dus van de amendementen worden er sommige gerangschikt op basis van de beleidsbevoegdheden, anderen op basis van de commissies. Amendementen die ingedeeld worden op basis van de beleidsbevoegdheden bleken slechts zeer zelden voor te komen. Het is daarom dat die enkele ingediende amendementen die opgedeeld worden op basis van de beleidsdomeinen achterwege gelaten worden.

De motie van aanbeveling en het voorstel van resolutie worden in deze studie als indicatoren van de wetgevende verantwoordelijkheid beschouwd. Ze zijn allemaal aanbevelingen van het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering. Kracht van wet hebben ze niet, wel politiek gezag. Uit de door het Vlaams Parlement gegeven betekenis van de verschillende moties en het voorstel van resolutie, kan met afleiden dat het stellen van moties niet het achterhalen is van hoe het beleid gevoerd wordt. Dus niet echt het uitvoeren van controle. Wel is het doel van het indienen van dergelijke moties eerder het trachten te wegen op het beleid en daarom wordt het stellen van vernoemde initiatieven als een deel van de wetgevende verantwoordelijkheid beschouwd.

Niet elk initiatief dat een volksvertegenwoordiger kan nemen, wordt in deze studie opgenomen om het parlementaire gedrag te vergelijken. Op basis van de omschrijving van de verschillende initiatieven die men op de website van het Vlaamse Parlement kan vinden, werd er in de eerste plaats de keuze gemaakt met welke initiatieven er in deze studie al dan niet rekening gehouden wordt. In de tweede plaats wordt er nagegaan of een geselecteerd initiatief als een indicator van de controlerende of wetgevende verantwoordelijkheid beschouwd wordt. Zo is er een lijst gekomen van initiatieven die een goede weergave geven van hoe de controlerende en wetgevende verantwoordelijkheden tot uiting komen in het Vlaams Parlement.

Er waren echter nog twee initiatieven die aanvankelijk ook als een uiting van de wetgevende verantwoordelijkheid werden aanzien, maar die niet in deze studie zijn opgenomen. Het gaat hier over de actualiteitsmotie en de reflectienota. Nadat voor elke volksvertegenwoordiger de nodige gegevens in kaart waren gebracht, bleek dat van deze twee initiatieven uitermate zelden gebruik gemaakt werd. Daarom wordt er met deze twee initiatieven geen verdere rekening gehouden in deze studie.

Ook met de met redenen omklede moties houdt deze studie geen rekening. Men kan dit initiatief wel als een wetgevend initiatief beschouwen, toch werd om twee redenen dit initiatief niet opgenomen. Ten eerst is het zwaartepunt van de parlementaire activiteit niet het stellen van met redenen omklede moties. Ten tweede neemt deze studie ook om pragmatische redenen dit initiatief niet op. De met redenen omklede

motie is namelijk het enige wetgevend initiatief waarbij, in tegenstelling tot bij de andere wetgevende initiatieven, geen onderverdeling kan gemaakt worden op basis van de commissies.

Er zijn nog een aantal initiatieven die een volksvertegenwoordiger kan stellen maar die niet in deze studie zijn opgenomen. De reden waarom die initiatieven niet zijn opgenomen is dat ze geen goede uiting zijn van de wetgevende of controlerende bevoegdheid van een volksvertegenwoordiger of omdat ze uitermate zelden gesteld worden. Initiatieven die ondermeer niet zijn opgenomen zijn: voorstellen tot wijziging reglement Vlaams Parlement, verslag hoorzitting/gedachtewisseling, advies parlementaire commissie, motie raadpleging adviesorganen, motie tot uitoefening van het recht van onderzoek, motie betreffende een belangenconflict, maatschappelijke beleidsnota.

Bij de initiatieven die wel als indicator gelden, wordt enkel rekening gehouden met de initiatiefnemer(s). Het kan namelijk zijn dat een bepaalde volksvertegenwoordiger medeondertekenaar van een initiatief is. Het Vlaams Parlement vermeldt dit dan afzonderlijk op haar website. Dergelijke activiteiten ziet deze studie niet als een echt nemen van een initiatief. Pas wanneer het Vlaams Parlement een activiteit van een volksvertegenwoordiger bestempeld als "indiener", wordt het in deze studie opgenomen.

Zo kan men ook bij bepaalde initiatieven interveniëren. Ook hiermee houdt deze studie geen rekening. Pas wanneer de volksvertegenwoordiger effectief de vraagsteller ("indiener") is, wordt zijn activiteit geregistreerd in deze studie. Dus enkel de "echte" initiatieven worden opgenomen.

Ook met tussenkomsten in de debatten in de plenaire vergadering houdt deze studie geen rekening.

In de studie van M. Deweerdt naar de activiteitsgraad van de Belgische senatoren wordt er een wegingscoëfficiënt gebruikt om het belang van de initiatieven uit te drukken. Initiatieven die bijvoorbeeld meer tijd vragen, krijgen een grotere wegingscoëfficiënt. Maar er worden ook andere argumenten gebruikt om het gebruik

van die wegingcoëfficiënten te verantwoorden. Toch kan zo'n waardering in vraag gesteld worden. Het is daarom dat deze studie elk initiatief evenwaardig behandeld en er geen gebruik wordt gemaakt van een wegingscoëfficiënt. (Res Publica, 1978, 4)

In tabel 1 vindt men alle indicatoren van de controlerende en wetgevende verantwoordelijkheid terug.

Tabel 1: Operationaliseringtabel voor de afhankelijke variabele

AFHANKELIJKE VARIABELE	DIMENSIES	INDICATOREN
Politieke gedrag	Controlerende verantwoordelijkheid	Interpellatie Vraag om uitleg Actuele vraag Schriftelijke vraag Actuele interpellatie
	Wetgevende verantwoordelijkheid	Voorstel van decreet Voorstel van resolutie Amendement Motie van Aanbeveling

Hoofdstuk 3: Dataverzameling

In dit hoofdstuk wordt er weergegeven op welke manier in deze studie de verzameling van de nodige gegevens plaats vindt. Zowel voor de onafhankelijke variabelen als voor de afhankelijke variabelen. Bij de afhankelijke variabelen is het noodzakelijk dat er even stil gestaan wordt bij het begrip ondernemer. Bij de onafhankelijke variabelen wordt er per dimensie besproken hoe de gegevensverzameling in de praktijk plaats vindt.

3.1. *De onafhankelijke variabelen*

Zoals reeds besproken zijn de onafhankelijke variabelen “leeftijd” en “partij” rechtstreeks en objectief waarneembaar. Via de website van het Vlaams Parlement kan men gemakkelijk over deze gegevens beschikken. Wanneer men de partij weet van welke de volksvertegenwoordiger deel uit maakt, dan kan men ook eenvoudig bepalen of die volksvertegenwoordiger deel uit maakt van de meerderheid of oppositie.

Voor de onafhankelijke variabele “ondernemer of niet-ondernemer” was de eerste stap nagaan wat het beroep is van de volksvertegenwoordigers. Ook deze informatie kan men terugvinden op de site van het Vlaams Parlement. Op basis van die gegevens worden de volksvertegenwoordigers bestempeld als ondernemer of niet-ondernemer. Bij het bestempelen van een volksvertegenwoordiger als ondernemer of niet-ondernemer wordt gebruik gemaakt van in de literatuur gevonden definities van het begrip ondernemer. Zoals eerder vermeld beschouwt deze studie enkel eigenaars of bestuurders van ondernemingen als ondernemers. Winkelier worden bijvoorbeeld niet als ondernemer beschouwd.

3.2. De afhankelijke variabele

Onder de afhankelijke variabele “politiek gedrag” worden twee dimensies beschouwd op basis van de twee verantwoordelijkheden, namelijk de controlerende bevoegdheid en de wetgevende bevoegdheid. Voor deze twee dimensies worden een aantal indicatoren geselecteerd. De verschillende parlementaire initiatieven die als indicator dienen, werden besproken. Het verzamelen van de nodige gegevens bestaat er uit na te gaan hoeveel keer elke volksvertegenwoordiger de geselecteerde initiatieven gesteld heeft.

Deze studie verzamelt dus alle eerder vermelde initiatieven van het zittingsjaar 2005-2006 tot en met de maand maart 2006. Er dient wel bij gezegd te worden dat enkel de initiatieven zijn opgenomen die in de maand maart op de website van het Vlaams Parlement zijn verschenen. Het kan namelijk zijn dat er een initiatief in de maand maart is ingediend, maar dat deze enkel pas in de maand april op de website verscheen. Met dergelijke initiatieven houdt deze studie dus geen rekening.

3.2.1. De controlerende verantwoordelijkheid

Om de controlerende activiteit te meten, wordt bij elke volksvertegenwoordiger dus nagegaan hoeveel keer hij vraagsteller is geweest bij een interpellatie, een vraag om uitleg, een actuele vraag, een schriftelijke vraag en een actuele interpellatie. Bij deze verschillende parlementaire initiatieven wordt er een onderscheid gemaakt op basis van de verschillende beleidsbevoegdheden.

Zo zijn er drie beleidsbevoegdheden die elk één categorie vormen en is er één grote groep die alle anderen beleidsdomeinen omvat. Deze methode van classificeren wordt bij alle indicatoren van de controlerende verantwoordelijkheid gebruikt.

Zowel in tabel 4 als in het verdere verloop van dit onderzoek worden de verschillende beleidsdomeinen, die de basis vormen bij de classificatie, afgekort tot één woord. De beleidsbevoegdheid Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel wordt afgekort tot Economie. De bevoegdheid Werk, Onderwijs

en Vorming wordt afgekort tot Werk. De derde bevoegdheid Financiën, Begroting, en Ruimtelijke Ordening wordt Financiën. De categorie die al de anderen bevoegdheden omvat, krijgt de naam Anderen.

Tabel 2: Registratie van de controlerende verantwoordelijkheid

Indicatoren	Categorieën	Volksvertegenwoordiger X
Interpellatie	Economie Werk Financiën Anderen	
Vraag om uitleg	Economie Werk Financiën Anderen	
Actuele vraag	Economie Werk Financiën Anderen	
Schriftelijke vraag	Economie Werk Financiën Anderen	
Actuele interpellatie	Economie Werk Financiën Anderen	

Met behulp van tabel 2 worden de gegevens voor de controlerende activiteit geregistreerd. Er wordt voor elke volksvertegenwoordiger nagegaan hoeveel initiatieven er in elke categorie werden ingediend.

3.2.2. De wetgevende verantwoordelijkheid

Om de wetgevende verantwoordelijkheid te meten, wordt voor elke volksvertegenwoordiger geregistreerd hoeveel keer hij indiener is van een voorstel

van decreet, een voorstel van resolutie, een amendement en een motie van aanbeveling. De voorstellen van decreet, voorstellen van resolutie en moties van aanbeveling worden gerangschikt op basis van de commissies. De amendementen worden in het algemeen gerangschikt op basis van de bestaande commissies. Het komt echter ook voor dat klasseren op basis van dit criterium niet mogelijk is. Indien dit niet mogelijk is, wordt er een rangschikking gemaakt op basis van de specifieke beleidsbevoegdheden.

Tabel 3: Registratie van de wetgevende verantwoordelijkheid

Indicatoren	Categorieën	Volksvertegenwoordiger X
Voorstel van decreet	Economie Financiën Anderen	
Voorstel van resolutie	Economie Financiën Anderen	
Amendement	Economie Financiën Anderen	
Motie van aanbeveling	Economie Financiën Anderen	

Met behulp van tabel 3 worden de gegevens voor de wetgevende activiteit geregistreerd. Ook bij de wetgevende activiteit wordt er voor elke volksvertegenwoordiger nagegaan hoeveel initiatieven er in elke categorie werden ingediend.

Hoofdstuk 4: Verwerking en analyse van de gegevens

In dit hoofdstuk worden de hypothesen getoetst om op basis daarvan een antwoord te kunnen vinden op de centrale onderzoeksvraag en de twee deelvragen. De algemene politieke activiteit, de activiteit op gebied van de controlerende en de wetgevende verantwoordelijkheden en de activiteit in de eerder genoemde specifieke beleidsdomeinen en commissies, worden achtereenvolgens behandeld. Bij die toetsing van de hypothesen wordt er niet alleen nagegaan wat de invloed is van de variabele “ondernemer/niet-ondernemer”, ook de invloed van de andere onafhankelijke variabelen “leeftijd” en “meerderheid of oppositie” wordt besproken.

Eerst wordt er aandacht geschonken aan de invloed van de drie onafhankelijke variabele op de algemene politieke activiteit. Daarna krijgen de twee domeinen, controle en wetgeving, apart de aandacht.

Wanneer de hypothesen getoetst worden, vertellen de p-waarde iets over de mate van samenhang tussen de variabelen. De p-waarde is de kans dat twee variabelen statistisch onafhankelijk zijn. Het vereiste significantieniveau in dit onderzoek is 10%. Als de p-waarde dus kleiner of gelijk is aan 0,1 dan wordt er gesproken van een significant verband. Als de p-waarde groter is dan 0,1 dan is er geen sprake van een significant verband.

4.1. De algemene politieke activiteit

De algemene politieke activiteit is de optelsom van alle initiatieven die in deze studie per volksvertegenwoordiger geregistreerd werden. De bedoeling is nu nagaan of er een relatie is tussen de drie onafhankelijke variabelen en deze algemene politieke activiteit. Achtereenvolgens wordt de invloed van de variabelen “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” op deze totale activiteit behandeld. Uiteindelijk wordt met de regressie analyse nagegaan of de mogelijke verbanden ook in een model met meer dan twee variabelen nog aanwezig zijn.

4.1.1. De invloed van de variabele “ondernemer/niet-ondernemer”

Het uitgangspunt in de hypothese was dat ondernemers in het Vlaams Parlement in het algemeen minder actief zijn dan niet-ondernemers. Ondernemers zouden meer tijd besteden aan hun professionele activiteiten en over minder tijd beschikken om actief te zijn in het Vlaams Parlement. De bivariabele analyse lijkt het uitgangspunt te bevestigen.

Tabel 4: Algemene politieke activiteit (ondernemer/niet-ondernemer)

Ondernemer/niet-ondernemer	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Niet-ondernemer	28,8614	101	27,90628
Ondernemer	16,7826	23	13,72111
Totaal	26,6210	124	26,24946

Significantie: 0,046

De p-waarde suggereert dat er een significant verband is tussen beide variabelen. Het feit of een volksvertegenwoordiger een ondernemer is of niet, heeft invloed op de totale activiteit die er verricht wordt. Uit de gemiddelde waarden kan men afleiden wat de richting van het verband is, namelijk dat de niet-ondernemers actiever zijn dan de ondernemers.

4.1.2. De invloed van de variabele “meerderheid/oppositie”

De verwachting was dat volksvertegenwoordigers in de meerderheid minder actief zijn dan deze in de oppositie. Ook hier lijkt het resultaat het vermoeden te bevestigen.

Tabel 5: Algemene politieke activiteit (meerderheid/oppositie)

Meerderheid/oppositie	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Oppositie	37,7436	39	30,46803
Meerderheid	21,5176	85	22,47677
Totaal	26,6210	124	26,24946

Significantie: 0,001

De p-waarde van 0,001 doet vermoeden dat er een significant verband is tussen de twee variabelen. Uit de gemiddelde waarden kan men afleiden dat de leden van de oppositie actiever zijn dan de leden van de meerderheid.

4.1.3. De invloed van de variabele “leeftijd”

Vooraleer er de invloed van deze variabele nagegaan wordt, worden de volksvertegenwoordigers op basis van hun leeftijd ingedeeld in drie categorieën. De volksvertegenwoordigers tot en met 42 jaar worden in één categorie geplaatst, de personen van 43 tot en met 54 jaar in de tweede categorie en de personen boven de 54 jaar in de derde categorie. In de **bijlage 3** staat de frequentietabel die aan de basis lag van deze indeling.

De bivariate analyse geeft volgende resultaat:

Tabel 6: Algemene politieke activiteit (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	29,2326	43	19,20917
Midden	33,5581	43	30,43127
Hoog	15,8158	38	25,23388
Totaal	26,6210	124	26,24946

Significantie: 0,006

Het feit dat de p-waarde (0,006) aan de significantievoorwaarde voldoet, lijkt op een statistisch verband te wijzen. De leeftijd lijkt dus een invloed te hebben op de totale activiteit. De richting van het verband voldoet niet helemaal aan de verwachtingen. In de hypothese staat namelijk dat naarmate men ouder wordt, men minder actief gaat zijn. Wanneer men de gemiddelde waarden vergelijkt, dan ziet men dat de volksvertegenwoordigers van de middelste categorie gemiddeld actiever zijn dan hun jongere collega's. Dit kan er op wijzen dat er voor de jongste volksvertegenwoordigers eerst een periode van socialisatie nodig is.

Volksvertegenwoordigers uit de derde categorie zijn gemiddeld genomen veel minder actief.

4.1.4. De regressie op de algemene politieke activiteit

Bij deze analyse wordt in één model de invloed van de drie onafhankelijke variabelen na gegaan. Het doel van deze analyse is kijken of er van de eerder vermelde statistische verbanden ook nog sprake is wanneer er ook invloed is van de andere onafhankelijke variabelen. De multivariabele analyse gaf het volgende resultaat.

Tabel 7: Algemene politieke activiteit (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	65,344	11,035		5,921	0,000
	Ondernemer	-12,566	5,718	-0,187	-2,197	0,030
	Meerderheid	-17,251	4,730	-0,306	-3,647	0,000
	Leeftijd	-0,512	0,220	-0,197	-2,330	0,021

R: 0,410 R square: 0,168 Significantie: 0,000

Voor de drie variabelen voldoet de p-waarde telkens aan de significantievoorwaarde. Hieruit mogen we besluiten dat er effectief een verband is tussen de drie onafhankelijke variabelen “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” en de afhankelijke variabele “totale politieke activiteit”.

Ook de richting van het verband ligt in het verlengde van de eerdere analyse en van wat er in de hypothesen geformuleerd werd. Hieruit mogen we het volgende dus besluiten.

- In het Vlaams Parlement is de totale activiteit van ondernemers kleiner dan die van niet-ondernemers.
- In het Vlaams Parlement is de totale activiteit van de meerderheid kleiner dan die van de oppositie

- In het Vlaams Parlement zijn de volksvertegenwoordigers minder actief naarmate ze ouder worden.

Niet alleen zijn er hypothesen geformuleerd over de invloed op de totale activiteit. Verder wordt er een antwoord gezocht op de vraag of de eerder genomen besluiten ook nog geldig zijn wanneer de twee verantwoordelijkheden apart behandeld worden. Ook de invloed van de onafhankelijke variabelen op de activiteit op de gekozen beleidsdomeinen en commissies wordt verder besproken. Hypothesen over de invloed van de onafhankelijke variabelen “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” werden er niet geformuleerd. Toch wordt deze invloed getoetst.

4.2. De controlerende verantwoordelijkheid

De interpellatie, vraag om uitleg, actuele vraag, schriftelijke vraag en actuele interpellatie waren de indicatoren om na te gaan hoe die controlerende verantwoordelijkheid door de Vlaamse volksvertegenwoordigers op zich wordt genomen.

Volgende tabel vermeldt de pH-waarden die bij de analyse gevonden werden. De analyse bestond uit het nagaan van de invloed van de drie onafhankelijke variabelen op enerzijds de totale controlerende activiteit en anderzijds de activiteit per gekozen beleidsdomein. Zowel in absolute als in relatieve termen vind de analyse plaats. Bij de analyse in relatieve termen gaat men de invloed na van de onafhankelijke variabelen op de activiteit per beleidsdomein in verhouding tot de totale controlerende activiteit.

Eerst wordt er nagegaan of de totale activiteit van de ondernemer minder is dan die van de niet-ondernemer. Daarna wordt de activiteit per beleidsdomein besproken. Om even op te frissen, de betreffende beleidsdomeinen.

- Fientje Moerman: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.
- Frank Vandenbroucke: vice-ministerpresident van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.

- Dirk Van Mechelen: minister van Financiën, Begroting, en Ruimtelijke Ordening.
- Overige bevoegdheden

Ter vereenvoudiging worden deze vier groepen in onderstaande tabel en in het verdere verloop van de analyse achtereenvolgens afgekort tot Economie, Werk, Financiën en Anderen.

Tabel 8: Overzicht bivariate analyse (controleerende verantwoordelijkheid)

	Ondernemer/niet- ondernemer		Meerderheid/oppositie		Leeftijd	
	4.2.1.1 Absoluut	4.2.1.2 Relatief	4.2.2.1 Absoluut	4.2.2.2 Relatief	4.2.3.1 Absoluut	4.2.3.2 Relatief
Totale controle	0,106	/	0,187	/	0,008	/
Totale controle Economie	0,625	0,029	0,260	0,157	0,616	0,462
Totale controle Financiën	0,109	0,157	0,800	0,305	0,028	0,367
Totale controle Werk	0,243	0,249	0,835	0,261	0,094	0,642
Totale controle Anderen	0,109	0,905	0,132	0,750	0,019	0,965

In het verdere verloop van deze analyse worden deze resultaten vervolgens per kolom besproken. Op einde volgt er een multivariabele analyse die definitief uitsluitsel brengt over de eerder besproken verbanden.

4.2.1. Invloed van variabele “ondernemer/niet-ondernemer”

De resultaten waarbij er niet aan de significantievoorwaarde wordt voldaan, kan men terugvinden in **Bijlage 4**.

4.2.1.1. Op basis van absolute verhoudingen

In tegenstelling tot het verband tussen deze variabele en de totale activiteit, wijzen de resultaten hier op geen significant verband. In de hypothesen werd er vermeld dat

ondernemers minder actief zijn enerzijds op het gebied van de totale controle, anderzijds op de totale activiteit die buiten de drie specifieke beleidsdomeinen valt. De cijfers lijken deze hypothesen niet te staven.

Daarnaast was de verwachting dat ondernemers actiever zijn dan niet-ondernemers op de drie specifieke beleidsdomeinen. Ook hier bevestigen de resultaten de hypothesen niet.

Op basis van deze cijfers kan er van geen verband gesproken worden tussen de onafhankelijke variabele “ondernemer/niet-ondernemer” en het controlerend werk in het Vlaams Parlement.

4.2.1.2. Op basis van relatieve verhoudingen

De relatieve cijfers geven de verhouding weer van de totale controlerende activiteit in een bepaald beleidsdomein (of de groep Anderen) tot de totale controlerende activiteit.

Ook hier was de hypothesen dat ondernemers in verhouding tot hun totale activiteit meer toegespitst zijn op de specifieke beleidsdomeinen en minder op de groep die de andere beleidsdomeinen omvat.

Enkel op het gebied van het beleidsdomein Economie lijken de resultaten op een significant verband te wijzen. Daarom wordt het resultaat betreffende dit beleidsdomein hieronder verder uitgediept.

Tabel 9: Controle Economie op basis van relatieve verhoudingen (ondernemer/niet-ondernemer)

Ondernemer/niet-ondernemer	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Niet-ondernemer	,0264	101	,05766
Ondernemer	,0658	23	,13434
Totaal	,0337	124	,07853

Significantie: 0,029

Uit de vergelijking van de gemiddelde waarden kan men afleiden dat ondernemers in verhouding tot hun totale activiteit op gebied van het beleidsdomein Economie meer actief lijken te zijn dan niet-ondernemers. Voor de andere categorieën lijken de resultaten de hypothesen niet te bevestigen.

4.2.2. Invloed van de variabele “meerderheid/oppositie”

De resultaten waarbij er niet aan de significantievoorwaarde wordt voldaan, kan men terugvinden in **Bijlage 5**.

4.2.2.1. Op basis van absolute verhoudingen

In tegenstelling tot het verband tussen deze variabele en de totale activiteit, wijzen de resultaten hier op geen significant verband. In de hypothesen werd er vermeld dat de leden van de meerderheid minder actief zijn dan die van de oppositie, enerzijds op het gebied van de totale controle, anderzijds op gebied van de totale activiteit per beleidsdomeinen en de restcategorie die de andere beleidsdomeinen omvat. De resultaten lijken deze hypothesen niet te bevestigen.

4.2.2.2. Op basis van relatieve verhoudingen

Uit de analyse kan men afleiden dat er geen significant verband lijkt te zijn tussen de onafhankelijk variabele “meerderheid/oppositie” en verhoudingsgewijze controlerende activiteit op de categorieën per beleidsdomein.

4.2.3. Invloed van de variabele “leeftijd”

De resultaten waarbij er niet aan de significantievoorwaarde wordt voldaan, kan men terugvinden in **Bijlage 6**.

4.2.3.1. Op basis van absolute verhoudingen

Het besluit dat we eerder namen over het verband tussen de onafhankelijke variabele "leeftijd" en de algemene activiteit, wordt ook hier grotendeels bevestigd. Met uitzondering van de p-waarde omtrent de totale controle op gebied van het beleidsdomein Economie, voldoen de andere vier p-waarden in tabel 10 wel aan de significantievoorwaarde. Uit de volgende resultaten kan men afleiden of de richting van het verband ook hetzelfde is als die in de hypothesen verwacht werd.

Tabel 10: Totale controle (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	16,3488	43	10,36451
Midden	22,2558	43	26,16349
Hoog	8,9474	38	16,64891
Totaal	16,1290	124	19,56726

Significantie: 0,008

Tabel 11: Controle Werk op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	2,6512	43	3,78521
Midden	3,6744	43	6,04633
Hoog	1,0526	38	2,07882
Totaal	2,5161	124	4,45115

Significantie: 0,028

Tabel 12: Controle Financiën op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	1,1395	43	2,03050
Midden	1,6512	43	2,45806
Hoog	,6316	38	1,65090
Totaal	1,1613	124	2,11224

Significantie: 0,094

Tabel 13: Controle Anderen op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	11,7674	43	8,55747
Midden	15,8605	43	19,45885
Hoog	6,8158	38	12,24713
Totaal	11,6694	124	14,58907

Significantie: 0,019

Zowel bij de totale controle, de controle op gebied van Werk, Financiën en Anderen kan men op basis van de vergelijking van de gemiddelden van de drie leeftijdscategorieën hetzelfde vaststellen. De middelste leeftijdscategorie is telkens het meest actief, gevolgd door de jongste categorie en de oudste categorie. Het is telkens de oudste categorie die gemiddeld genomen het minst actief is.

De p-waarden laten dus uitschijnen dat er, met uitzondering van de activiteiten onder het beleidsdomein Economie, een significant verband is tussen de onafhankelijke variabele "leeftijd" en de controlerende activiteit.

4.2.3.2. Op basis van relatieve verhoudingen

De resultaten suggereren dat er geen significant verband is tussen de onafhankelijke variabele "leeftijd" en de controlerende activiteit per categorie in verhouding tot de totale controlerende activiteit.

4.2.4. Regressie op de controlerende activiteit

Bij deze analyse wordt in één model de invloed van de drie onafhankelijke variabelen op de totale controlerende activiteit en de activiteit per categorie (zowel op basis van werkelijke als relatieve gegevens) na gegaan. Het doel van deze analyse is kijken de eerder vermelde statistische verbanden stand houden met de aanwezigheid van de andere onafhankelijke variabelen. Deze analyse gaf voor de volgende categorieën een resultaat waarbij er aan de significantievoorwaarde voldaan werd. De resultaten die niet aan de significantievoorwaarde voldoen, vindt men terug in **bijlage 7**.

4.2.4.1. Op basis van absolute verhoudingen

Tabel 14: Controle Anderen op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	25,939	6,499		3,991	0,000
	Ondernemer	-5,260	3,368	-0,141	-1,562	0,121
	Meerderheid	-4,692	2,786	-0,150	-1,684	0,095
	Leeftijd	-0,210	0,129	-0,145	-1,623	0,107

R: 0,256

R square: 0,66

Significantie: 0,043

Voor de drie variabelen voldoet de p-waarde enkel bij de variabele “leeftijd” aan de significantievoorwaarde. Hieruit mogen we besluiten dat er enkel een effectief verband is tussen de onafhankelijke variabele “meerderheid/oppositie” en de totale controlerende activiteit op gebied van categorie Anderen. Ook de richting van het verband ligt in het verlengde van de eerdere analyse en van wat er in de hypothesen geformuleerd werd.

4.2.4.2. Op basis van relatieve verhoudingen

Tabel 15: Controle Economie op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	0,082	0,035		2,333	0,021
	Ondernemer	0,041	0,018	0,202	2,237	0,027
	Meerderheid	-0,017	0,015	-0,100	-1,123	0,264
	Leeftijd	-0,001	0,001	-0,118	-1,314	0,191

R: 0,251

R square: 0,063

Significantie: 0,050

Van de drie variabelen voldoet de p-waarde enkel bij de variabele “ondernemer/niet-ondernemer” aan de significantievoorwaarde. Hieruit mogen we besluiten dat er effectief een verband is tussen de onafhankelijke variabele “ondernemer/niet-ondernemer” en de relatieve activiteit van de categorie Economie. De richting van het verband ligt in het verlengde van de eerdere analyse en van wat er in de hypothesen geformuleerd werd.

Op basis van de regressieanalyse trekt deze studie volgende besluiten voor de controlerende verantwoordelijkheid.

- In het Vlaams Parlement is de totale controlerende activiteit op gebied van de categorie Anderen van de meerderheid kleiner dan die van de oppositie
- In het Vlaams Parlement stellen ondernemers in verhouding tot hun totale controlerende activiteit meer initiatieven die gerangschikt worden onder het beleidsdomein Economie dan niet-ondernemers.

4.3. De wetgevende verantwoordelijkheid

Het voorstel van decreet, het voorstel van resolutie, het amendement en de motie van aanbeveling zijn de initiatieven die in deze studie als indicator van de wetgevende verantwoordelijkheid zijn opgenomen.

Volgende tabel vermeldt de p-waarden die bij de analyse gevonden werden. De analyse bestond uit het nagaan van de invloed van de drie onafhankelijke variabelen op enerzijds de totale wetgevende activiteit en anderzijds de activiteit per gekozen commissie. Zowel in absolute als in relatieve termen vindt de analyse plaats. Bij de analyse in relatieve termen gaat men de invloed na van de onafhankelijke variabelen op de activiteit per commissie in verhouding tot de totale wetgevende activiteit.

Eerst wordt er nagegaan of de totale wetgevende activiteit van de ondernemer minder is dan die van de niet-ondernemer. Vervolgens wordt er gekeken naar de activiteit per categorie. Hierna volgen de commissies die aan de basis liggen van de categorieën:

- Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie

- Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
- Overige commissies

Ter vereenvoudiging worden deze drie groepen in onderstaande tabel en in het verdere verloop van de analyse achtereenvolgens afgekort tot Economie, Financiën en Anderen.

Tabel 16: Overzicht bivariate analyse (wetgevende verantwoordelijkheid)

	Ondernemer/niet-ondernemer		Meerderheid/oppositie		Leeftijd	
	4.3.1.1 Absoluut	4.3.1.2 Relatief	4.3.2.1 Absoluut	4.3.2.2 Relatief	4.3.3.1 Absoluut	4.3.3.2 Relatief
Totale wetgeving	0,144	/	0,000	/	0,143	/
Totale wetgeving Economie	0,956	0,575	0,324	0,723	0,302	0,209
Totale wetgeving Financiën	0,725	0,144	0,005	0,011	0,073	0,695
Totale wetgeving Anderen	0,149	0,142	0,000	0,372	0,234	0,034

In het verdere verloop van deze analyse worden deze resultaten vervolgens per kolom besproken. Op einde volgt er een multivariabele analyse waarin definitie besluiten omtrent de wetgevende verantwoordelijkheid worden genomen.

4.3.1. Invloed van variabele “ondernemer/niet-ondernemer”

De resultaten van de invloed van deze variabele kan men terug vinden in de **bijlage 8**.

4.3.1.1. Op basis van absolute verhoudingen

In tegenstelling tot het verband tussen deze variabele en de totale activiteit, wijzen de resultaten hier op geen significant verband. In de hypothesen werd er vermeld dat ondernemers minder actief zijn enerzijds op het gebied van de totale controle, anderzijds op totale activiteit die niet onder de twee specifieke commissies gerangschikt werd. De resultaten voor de wetgevende activiteit suggereren niet wat er in de hypothese vermeld werd.

Ook was het uitgangspunt dat ondernemers actiever zijn dan niet-ondernemers op het gebied initiatieven die onder de twee gekozen commissies werden geplaatst. Ook hier bevestigen de resultaten de hypothesen niet.

Op basis van deze cijfers kan er van geen verband gesproken worden tussen de onafhankelijke variabele “ondernemer/niet-ondernemer” en de het wetgevend werk in het Vlaams Parlement.

4.3.1.2. Op basis van relatieve verhoudingen

De relatieve cijfers geven de verhouding weer van de totale wetgevende activiteit in een bepaalde categorie (de twee commissies of de restgroep) tot de totale wetgevende activiteit.

Ook hier was de hypothese dat ondernemers in verhouding tot hun totale activiteit meer initiatieven stellen in de twee categorieën onder de twee specifieke commissies. Echter in verhouding tot hun totale wetgevende activiteit was de verwachting dat ze minder actief zijn in de derde categorie die al het werk die onder de andere commissies gerangschikt werden, omvat.

4.3.2. Invloed van de variabele “meerderheid/oppositie”

De resultaten van de invloed van deze variabele kan men terug vinden in de **bijlage 9**.

4.3.2.1. Op basis van absolute verhoudingen

In tegenstelling tot het verband tussen deze variabele en de controlerende activiteit, wijzen de resultaten hier wel op een significant verband. In de hypothesen werd er vermeld dat de leden van de meerderheid minder actief zijn dan die van de oppositie, enerzijds op het gebied van de totale controle, anderzijds op gebied van de totale

activiteit per commissie en de restcategorie die de andere commissies omvat. De resultaten lijken deze hypothesen te bevestigen.

Het besluit dat we eerder namen over het verband tussen de onafhankelijke variabele “meerderheid” en de algemene activiteit, wordt ook hier grotendeels bevestigd. Met uitzondering van de categorie Economie kan men op basis van de p-waarde in tabel 17 voorlopig besluiten dat er een significant verband is. Uit de volgende resultaten kan men afleiden of de richting van het verband ook hetzelfde is als die in de hypothesen geformuleerd werd.

Tabel 17: Totale wetgeving (meerderheid/oppositie)

Meerderheid/oppositie	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Oppositie	18,1795	39	20,61026
Meerderheid	6,9647	85	7,63521
Totaal	10,4919	124	14,08482

Significantie: 0,000

Tabel 18: Wetgeving Financiën op basis van absolute verhoudingen (meerderheid/oppositie)

Meerderheid/oppositie	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Oppositie	2,1026	39	2,98941
Meerderheid	,8471	85	1,84846
Totaal	1,2419	124	2,33172

Significantie: 0,005

Tabel 19: Wetgeving Anderen op basis van absolute verhoudingen (meerderheid/oppositie)

Meerderheid/oppositie	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Oppositie	15,7692	39	20,89379
Meerderheid	5,9529	85	6,88322
Totaal	9,0403	124	13,71747

Significantie: 0,000

Zowel bij de totale wetgeving als bij de wetgeving op gebied van Financiën en Anderen kan men op basis van de vergelijking van de gemiddelden hetzelfde

vaststellen. De volksvertegenwoordigers van de meerderheid zijn gemiddeld genomen minder actief dan de collega's uit de oppositie.

De p-waarden laten dus uitschijnen dat er, met uitzondering van de activiteiten onder de commissie Economie, een significant verband is tussen de onafhankelijke variabele "meerderheid/oppositie" en de wetgevende activiteit.

4.3.2.2. Op basis van relatieve verhoudingen

Tabel 20: Wetgeving Financiën op basis van relatieve verhoudingen (meerderheid/oppositie)

Meerderheid/oppositie	gemiddelden	N	Std. Deviation
Oppositie	,1891	39	,25739
Meerderheid	,0878	85	,17194
Totaal	,1196	124	,20710

Significantie: 0,011

De p-waarde suggereert dat er een significant verband is tussen de onafhankelijke variabele "meerderheid/oppositie" en de relatieve activiteit in de categorie Financiën. In verhouding tot de totale activiteit zouden leden van de oppositie ten opzichte van de leden van de meerderheid meer actief zijn op gebied van deze categorie.

4.3.2.3. Invloed van de variabele "leeftijd"

De resultaten van de invloed van deze variabele kan men terug vinden in de **bijlage 10**.

4.3.2.4. Op basis van absolute verhoudingen

Het besluit dat we eerder namen over het verband tussen de onafhankelijke variabele "leeftijd" en de algemene activiteit, wordt hier grotendeels niet bevestigd. Met uitzondering van de p-waarde omtrent de wetgeving op gebied van Financiën, voldoen de andere drie p-waarden in tabel 20 niet aan de significantievoorwaarde.

Uit het volgende resultaat kan men afleiden of de richting van het verband op het gebied van financiën ook hetzelfde is als die in de hypothesen verwacht werd.

Tabel 21: Wetgeving Financiën op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	1,2093	43	2,34580
Midden	1,8140	43	2,94599
Hoog	,6316	38	1,10089
Totaal	1,2419	124	2,33172

Significantie: 0,73

Het feit dat de p-waarde (0,073) aan de significantievoorwaarde voldoet, lijkt op een statistisch verband te wijzen. De leeftijd lijkt dus een invloed te hebben op de activiteit die onder de commissie van Financiën gerangschikt werd. De richting van het verband voldoet net zoals bij de totale activiteit en bij de controle ook hier niet helemaal aan de verwachtingen. In de hypothese staat namelijk dat naarmate men ouder wordt, men minder actief gaat zijn. Wanneer men de gemiddelde waarden vergelijkt, dan ziet men dat de volksvertegenwoordigers van de middelste categorie gemiddeld actiever zijn dan hun jongere collega's. Dit kan erop wijzen dat er een bepaalde periode van socialisatie nodig is vooraleer de volksvertegenwoordiger meer actief wordt. De derde categorie met de oudste volksvertegenwoordigers heeft ook hier het laagste gemiddelde.

4.3.2.5. Op basis van relatieve cijfers

Tabel 22: Wetgeving Anderen op basis van relatieve verhoudingen (leeftijd)

Leeftijd	Gemiddelden	N	Std. Deviation
Laag	,8104	43	,27488
Midden	,7779	43	,27039
Hoog	,6273	38	,43254
Totaal	,7430	124	,33644

Significantie: 0,034

De p-waarde (0,034) voldoet aan de significantievoorwaarde. Deze bivariate analyse suggereert dus dat er een statistisch verband is. Op basis van de gemiddelden kan men zien dat de relatieve activiteit in de categorie Anderen afneemt naarmate men ouder wordt.

4.3.3. Regressie op de wetgevende activiteit

Bij deze analyse wordt in een model de invloed van de drie onafhankelijke variabelen op de totale wetgevende activiteit en de activiteit per categorie (zowel op basis van werkelijke als relatieve gegevens) nagegaan. Het doel van deze analyse is kijken of er van de eerder vermelde statistische verbanden ook nog sprake is wanneer er ook invloed is van de andere onafhankelijke variabelen. Hierna volgen de resultaten van de multivariabele analyse voor de wetgevende activiteit. De resultaten die hier niet vermeld worden, vindt men terug in **bijlage 11**.

4.3.3.1. Op basis van absolute verhoudingen

Tabel 23: Totale wetgeving (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	31,860	5,794		5,499	0,000
	Ondernemer	-5,448	3,002	-0,151	-1,815	0,072
	Meerderheid	-11,640	2,483	-0,385	-4,687	0,000
	Leeftijd	-0,258	0,115	-0,185	-2,236	0,027

R: 0,451 R square: 0,203 Significantie: 0,000

Voor de drie variabelen voldoet de p-waarde telkens aan de significantievoorwaarde. Hieruit mogen we besluiten dat er effectief een verband is tussen de drie onafhankelijke variabelen “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” en totale wetgevende activiteit.

- Ook de richting van het verband ligt in het verlengde van de eerdere analyse en van wat er in de hypothesen geformuleerd werd.

Tabel 24: Wetgeving Financiën op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,794	1,036		2,696	0,008
	Ondernemer	-0,328	0,537	-0,055	-0,612	0,542
	Meerderheid	-1,283	0,444	-0,256	-2,888	0,005
	Leeftijd	-0,013	0,021	-0,055	-0,618	0,538

R: 0,265 R square: 0,070 Significantie: 0,033

Enkel voor de variabele “meerderheid/oppositie” voldoet de p-waarde aan de significantievoorwaarde. Ook de richting van het verband is hetzelfde zoals in de hypothesen geformuleerd werd.

Tabel 25: Wetgeving Anderen op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	28,302	5,758		4,916	0,000
	Ondernemer	-5,149	2,984	-0,146	-1,726	0,087
	Meerderheid	-10,222	2,468	-0,347	-4,142	0,000
	Leeftijd	-0,235	0,115	-0,173	-2,054	0,042

R: 0,413 R square: 0,170 Significantie: 0,000

Bij de totale wetgevende activiteit en de categorie Anderen voldoet de p-waarde bij alle drie onafhankelijke variabelen aan de significantievoorwaarde. Hieruit mogen we besluiten dat er effectief een verband is tussen de drie onafhankelijke variabelen “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” en totale wetgevende activiteit en de activiteit op gebied van de categorie Anderen. De richting van het verband is zoals in de hypothesen geformuleerd werd.

Bij de wetgevende activiteit op gebied van de categorie Financiën is er enkel een significant verband met de onafhankelijke variabele “meerderheid/oppositie”.

4.3.3.2. Op basis van relatieve verhoudingen

Tabel 26: Wetgeving Financiën op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,174	0,092		1,886	0,062
	Ondernemer	0,056	0,048	0,105	1,168	0,245
	Meerderheid	-0,096	0,040	-0,215	-2,414	0,017
	Leeftijd	0,000	0,002	0,001	0,007	0,995

R: 0,251 R square: 0,063 Significantie: 0,049

Enkel bij de onafhankelijke variabele “meerderheid/oppositie” voldoet de p-waarde (0,017) aan de significantievoorwaarde. In verhouding tot de totale wetgevende activiteit zouden leden van de oppositie ten opzichte van de leden van de meerderheid actiever zijn op gebied van de Financiën. De multivariabele analyse bevestigt hier wat de bivariate analyse reeds eerder suggereerde.

Tabel 27: Wetgeving Anderen op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	1,114	0,150		7,423	0,000
	Ondernemer	-0,098	0,078	-0,114	-1,262	0,209
	Meerderheid	-0,065	0,064	-0,090	-1,012	0,314
	Leeftijd	-0,006	0,003	-0,192	-2,149	0,034

R: 0,251 R square: 0,063 Significantie: 0,049

Bij de onafhankelijke variabele "leeftijd" voldoet de p-waarde (0,034) aan de significantievoorwaarde. Naarmate men ouder wordt gaat men in verhouding tot de totale wetgevende activiteit minder actief zijn op gebied van de categorie Anderen.

Op basis van de regressieanalyse in termen van absolute verhoudingen wordt er voor de wetgevende verantwoordelijkheid, zowel voor de totale activiteit als de activiteit in de categorie Anderen volgende besluiten genomen.

- In het Vlaams Parlement is de totale wetgevende activiteit en de wetgevende activiteit in de categorie Anderen bij ondernemers kleiner dan bij niet-ondernemers.
- In het Vlaams Parlement is de totale wetgevende activiteit en de wetgevende activiteit in de categorie Anderen bij de meerderheid kleiner dan bij de oppositie.
- In het Vlaams Parlement zijn de volksvertegenwoordigers zowel op gebied van de totale wetgevende activiteit als op gebied van de wetgevende activiteit in de categorie Anderen minder actief naarmate ze ouder worden.

De regressieanalyse op basis van absolute verhoudingen leidde bij de categorie Financiën tot volgende conclusie:

- In het Vlaams Parlement is de wetgevende activiteit in de categorie Financiën bij de meerderheid kleiner dan bij de oppositie.

De regressieanalyse op basis van relatieve verhouding bracht de volgende zaken aan het licht:

- In het Vlaams Parlement is het aandeel van de wetgevende activiteit in de categorie Financiën in verhouding tot de totale wetgevende activiteit, kleiner bij de meerderheid dan bij de oppositie.
- In het Vlaams Parlement wordt het aandeel van de wetgevende activiteit in de categorie Anderen in verhouding tot de totale wetgevende activiteit, kleiner naarmate men ouder wordt.

Hoofdstuk 5: Conclusies

In dit laatste hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste conclusies. Eerst kan men de belangrijkste besluiten lezen. Vervolgens wordt er uitgebreid omschreven hoe er ,via het antwoord op de twee deelvragen, een antwoord op de centrale onderzoeksvraag gevonden wordt.

Het belangrijkste besluit dat er genomen wordt, is dat ondernemers in het Vlaams Parlement wel degelijk minder actief zijn dan niet-ondernemers. Wanneer echter enkel de controleactiviteit in beschouwing wordt genomen, kan men deze conclusie niet meer trekken. Wel is dit verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers duidelijk aanwezig op gebied van wetgeving.

Een ander voornaam besluit inzake de controlerende verantwoordelijkheid is dat ondernemers in verhouding tot hun totale activiteit meer actief zijn op gebied van de categorie Economie dan niet-ondernemers. Op gebied van wetgeving springt er in het oog dat ondernemers in absolute termen net minder actief zijn in de categorie Anderen dan niet-ondernemers. Het totale overzicht van besluiten kan men verder in dit hoofdstuk lezen.

In deze studie luidde de centrale onderzoeksvraag als volgt:

“Is er een verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitoefenen van de verantwoordelijkheden als volksvertegenwoordiger in het Vlaamse Parlement?”

Om een antwoord te vinden op de centrale onderzoeksvraag, werden er twee deelvragen geformuleerd. Niet alleen werd er via een antwoord op die twee deelvragen een antwoord gezocht op de centrale onderzoeksvraag, ook werd de centrale onderzoeksvraag rechtstreeks behandeld. In het eerste deel van de analyse werd namelijk direct nagegaan wat de invloed was van de onafhankelijke variabelen op de totale activiteit. Dit leidde tot de volgende eerste conclusies.

- In het Vlaams Parlement is de **totale activiteit** van **ondernemers kleiner** dan die van **niet-ondernemers**.
- In het Vlaams Parlement is de **totale activiteit** van de **meerderheid kleiner** dan die van de **oppositie**
- In het Vlaams Parlement zijn de **volksvertegenwoordigers** op gebied van de **totale activiteit minder actief naarmate ze ouder worden**.

Met antwoord op de twee deelvragen werd er nagegaan of de invloed van de variabelen ook afzonderlijk in de wetgevende en controlerende activiteit tot uiting komt. Ook was de bedoeling te onderzoeken of ondernemers zich meer toespitsen op bepaalde gebieden. Daarom werd de activiteit ook per categorie onderzocht. De twee deelvragen die aan de basis van de analyse lagen waren de volgende:

1. Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van de controlerende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?
2. Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van de wetgevende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?

Uit de literatuur bleek dat de variabelen “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” ook een invloed uitoefenen op de activiteit van de volksvertegenwoordiger. Het is daarom dat er in deze studie met deze variabelen rekening gehouden werd. Zo worden er in deze studie conclusies getrokken op basis van een multivariabele analyse met drie onafhankelijke variabelen, zijnde “ondernemer/niet-ondernemer”, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd”.

Om de **eerste vraag** te kunnen antwoorden, werd in het huidige zittingsjaar tot en met maart, de controlerende activiteit van alle volksvertegenwoordigers geregistreerd en ingedeeld in bepaalde categorieën. Eerst werd er een analyse uitgevoerd op basis van absolute verhoudingen. Omtrent het verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van die **controlerende verantwoordelijkheid** kunnen de volgende besluiten getrokken worden.

- Er is **geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers** in de controlerende activiteit, zowel op gebied van de totale **controlerende** activiteit als op gebied van de categorieën Economie, Werk, Financiën en Anderen.

Ook werd er bij de analyse van de controlerende activiteit op basis van **absolute** verhoudingen nagegaan wat de invloed van de variabelen “**meerderheid/oppositie**” en “**leeftijd**” was. Omtrent deze twee variabelen is het besluit het volgende:

- Er is geen verschil tussen meerderheid en oppositie in controlerende activiteit, zowel op gebied van de totale controlerende activiteit als op gebied van de categorieën Economie, Werk, Financiën.
- Er is een **verschil tussen meerderheid en oppositie** in controlerende activiteit op gebied van de categorie **Anderen**. Volksvertegenwoordigers die deel uitmaken van de oppositie zijn namelijk actiever bij het stellen van controlerende initiatieven in deze categorie dan volksvertegenwoordigers die deel uitmaken van de meerderheid.
- De leeftijd heeft geen invloed op de controlerende activiteit zowel op gebied van de totale controlerende activiteit als op gebied van de categorieën Economie, Werk, Financiën en Anderen.

Vervolgens werd er voor de controleactiviteit nagegaan wat de invloed is van de onafhankelijke variabelen op het aandeel dat de activiteit per categorie in de totale controlerende activiteit inneemt. Op basis van deze **relatieve** verhoudingen blijkt het besluit het volgende:

- **Ondernemers** zijn in verhouding tot de totale controlerende activiteit **meer actief** op gebied van de categorie **Economie dan niet-ondernemers**.
- Er is **geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers** in relatieve verhoudingen inzake de categorieën **Werk, Financiën** en **Anderen**.
- De onafhankelijke variabelen “meerderheid/oppositie” en “leeftijd” hebben geen invloed op de relatieve activiteit per categorie.

Voor de controlerende activiteit liggen niet alle besluiten in het verlengde van wat verwacht werd. De verwachting was namelijk dat ondernemers op gebied van de totale controle en de categorie Anderen minder actief waren dan niet-ondernemers en meer actief op gebied van de specifieke categorieën Economie, Werk en

Financiën. Enkel het besluit dat ondernemers in verhouding tot de totale controlerende activiteit meer actief zijn in de categorie Economie dan niet-ondernemers, is conform met de gestelde hypothese.

Ook de invloed van de andere twee variabelen, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd”, kwamen niet tegemoet aan de hypothesen. Enerzijds was de verwachting dat de oppositie op gebied van controle actiever zou zijn dan de meerderheid. Dit bleek enkel hoger voor de categorie Anderen. De leeftijd blijkt dan weer helemaal geen significante invloed uit te oefenen.

Opvallend bij de besluiten omtrent de controlerende verantwoordelijkheid is dat er geen invloed is van de drie onafhankelijke variabelen op de totale controlerende activiteit. Deze invloed bleek echter bij de eerdere analyse van de totale activiteit in het parlement wel al aanwezig te zijn.

Om een antwoord op de **tweede vraag** (Is er een onderscheid tussen ondernemers en niet-ondernemers bij het uitvoeren van de wetgevende verantwoordelijkheid in het Vlaams Parlement?) te kunnen geven, werd ook de **wetgevende activiteit** van de volksvertegenwoordigers geregistreerd. Ook hier werd, naast de totale wetgevende activiteit, gebruik gemaakt van categorieën die gemaakt waren op basis van de inzet in de commissies. Eerst werd de invloed op basis van de absolute verhoudingen nagegaan. Het besluit omtrent het verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers op gebied van wetgeving is het volgende:

- In het Vlaams Parlement is de **totale wetgevende activiteit** en de wetgevende activiteit in de categorie **Anderen** bij **ondernemers kleiner dan bij niet-ondernemers**.
- In het Vlaams Parlement is er **geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers** op gebied van de categorieën **Economie** en **Financiën**.

Bij de analyse op basis van absolute verhoudingen inzake de wetgevende verantwoordelijkheid werd ook nagegaan wat de invloed van de variabelen “**meerderheid/oppositie**” en “**leeftijd**” was. Omtrent deze twee variabelen is het besluit het volgende:

- In het Vlaams Parlement is de **totale wetgevende activiteit** en de wetgevende activiteit in de categorieën **Financiën** en **Anderen** bij de **meerderheid kleiner** dan bij de **oppositie**.
- In het Vlaams Parlement is er geen verschil tussen meerderheid en oppositie op gebied van wetgeving in de categorie Economie.
- In het Vlaams Parlement zijn de **volksvertegenwoordigers** zowel op gebied van de **totale wetgevende activiteit** als de wetgevende activiteit in de categorie **Anderen minder actief naarmate ze ouder worden**.
- In het Vlaams Parlement wordt er door de variabele “leeftijd” geen significante invloed uitgeoefend op de wetgevende activiteit in de categorieën Economie en Financiën.

De regressieanalyse op basis van **relatieve** verhouding bracht de volgende zaken aan het licht:

- Er is **geen verschil tussen ondernemers en niet-ondernemers** in relatieve wetgevende activiteit op gebied van de categorieën **Economie, Financiën** en **Anderen**.
- In het Vlaams Parlement is het aandeel van de wetgevende activiteit in de categorie **Financiën** in verhouding tot de totale wetgevende activiteit, **kleiner** bij de **meerderheid dan bij de oppositie**.
- In het Vlaams Parlement is er geen verschil tussen meerderheid en oppositie op gebied van relatieve wetgevende activiteit in de categorieën Economie en Anderen.
- In het Vlaams Parlement wordt het aandeel van de wetgevende activiteit in de categorie **Anderen** in verhouding tot de totale wetgevende activiteit, **kleiner naarmate men ouder wordt**.
- In het Vlaams Parlement is er geen invloed van de variabele “leeftijd” op de relatieve wetgevende activiteit in de categorieën Economie en Financiën.

Ook voor de wetgevende activiteit liggen niet alle besluiten in het verlengde van wat verwacht werd. Hier was namelijk ook de verwachting dat ondernemers op gebied van de totale controle en de categorie Anderen minder actief waren dan niet-ondernemers en meer actief op gebied van de specifieke categorieën Economie en Financiën. Dat ondernemers in totaal minder actief zijn in de categorie Anderen, blijkt

effectief te kloppen. Deze studie bevestigt niet dat ondernemers meer actief zijn op gebied van de categorieën Economie en Financiën. In verhouding tot de totale activiteit zijn ondernemers echter niet meer actief in de categorieën Economie en Financiën. Dit bevestigt dan weer niet wat verwacht werd.

Ook de invloed van de andere twee variabelen, “meerderheid/oppositie” en “leeftijd”, was niet altijd wat er verwacht werd. De oppositie blijkt wel actiever op gebied van de totale wetgeving en de categorieën Financiën en Anderen, maar niet bij de categorie Economie.

Opvallend is ook dat de verwachte invloed op basis van absolute verhoudingen van de variabele “leeftijd” enkel tot uiting komt bij de categorie Anderen en dat deze variabele ook een invloed uitoefent op de relatieve activiteit in de categorie Anderen.

Literatuurlijst

Boeken en Syllabi

Baakman N.A.A., van Mierlo J.G.A. (1991). *Overheid en onderneming een inleiding*. Groningen: Wolters-Noordhoff

Bartels J. (1963). *De ondernemer en zijn taak*. Rotterdam: Unilever

Broeckmans J.(2003). *Methoden van onderzoek en rapportering 2*, syllabus

Collin F. (1968). *De ondernemer en economische vernieuwing*. Antwerpen: Kredietbank

Dahl R.A. (1968). *Readings in Modern Political Analysis*. Prentice-Hall

Deschouwer en Hooghe (2005). *Politiek: een inleiding in de politieke wetenschappen*. Amsterdam: Boom onderwijs

Dewachter W. (1992). *Besluitvorming in Politiek België*. Leuven: Acco

Dewachter W. (1986). *Politologie*. Leuven: Acco

De Winter, L (1992). *The Belgian Legislator*. Florence: European University Institute, Department of Political and Social Science

Goossens M. (1997). *Het Vlaams Parlement*. Tielt: Lannoo

Huizingh E. (2002)., *Inleiding SPSS 11 voor Windows*. Schoonhoven: Academic Service

Kluytmans G.J.G. (1976). *Menselijk gedrag, een beknopte inleiding in de psychologie*. Deventer: Van Loghum Slaterus

Leijenaar M. (1989). *De geschade heerlijkheid, Politiek gedrag van vrouwen en mannen in Nederland 1918-1988*. 's Gravenhage: SDU

Maes R. en Jochmans K. (1996). *Inleiding tot de bestuurskunde*. Brussel: Studiecentrum Open Hoger Onderwijs

Martens H. (2005). *Organisatiepsychologie, syllabus*

Mintzberg, H. (1975) *The manager's job: Folklore and fact*. Harvard Business Review

Nauta R. (1981). *Studie, politiek, cultuur: een onderzoek naar de relatie tussen motivatie en gedrag*. S.l.: s.n.

Peterse, A.H. (1990). *Onderneming en politiek in liberale democratieën*. Groningen: Wolters-Noordhoff

Van Dam C. (1978). *Ondernemer en overheid*. Leuven: Kluwer

Van Mierlo, J.G.A. (1988). *Pressiegroepen in de Nederlandse politiek*. 's Gravenhage: Stichting Maatschappij en onderneming

Van Hoecke en Bouckaert (2001). *Inleiding tot het recht*. Leuven: Acco

Ysebaert, C. (2001). *Politiek Zakboekje Structuren*. Leuven: Kluwer

Tijdschriften

Deweerd M. (1978). *De parlementaire werkzaamheden van de Belgische parlementsleden tijdens de zitting 1977-1978*, Res Publica, 4

Daalder H. (1986). *Democratie, politiek gedrag en machtsverhouding in Nederland*, Acta Politica, 3

Hocepied C. (1984). *De activiteitsgraad van de Belgische senatoren tijdens de zitting 1982-1983*, Res Publica, 5

Reynaert H. (1997). *De sociale achtergrond van de lokale politieke elite in Vlaanderen 1946-1988*, Res Publica, 1

Naslagwerken

Van Dale (1999). *Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*.

Websites

<http://belgium.be>

<http://dekamer.be>

<http://senaat.be>

<http://vlaamsparlement.be>

Lijst der tabellen

Tabel 1:	
Operationaliseringtabel voor de afhankelijke variabele.....	40
Tabel 2:	
Registratie van de controlerende verantwoordelijkheid	43
Tabel 3:	
Registratie van de wetgevende verantwoordelijkheid	44
Tabel 4:	
Algemene politieke activiteit (ondernemer/niet-ondernemer)	46
Tabel 5:	
Algemene politieke activiteit (meerderheid/oppositie)	46
Tabel 6:	
Algemene politieke activiteit (leeftijd)	47
Tabel 7:	
Algemene politieke activiteit (multivariabele analyse)	48
Tabel 8:	
Overzicht bivariate analyse (controlerende verantwoordelijkheid)	50
Tabel 9:	
Controle Economie op basis van relatieve verhoudingen (ondernemer/niet- ondernemer)	51
Tabel 10:	
Totale controle (leeftijd)	53
Tabel 11:	
Controle Werk op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)	53
Tabel 12:	
Controle Financiën op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)	53
Tabel 13:	
Controle Anderen op basis van absolute verhoudingen (leeftijd)	54
Tabel 14:	
Controle Anderen op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse).....	55
Tabel 15:	
Controle Economie op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)...	55

Tabel 16:	
Overzicht bivariate analyse (wetgevende verantwoordelijkheid).....	57
Tabel 17:	
Totale wetgeving (meerderheid/oppositie)	59
Tabel 18:	
Wetgeving Financiën op basis van absolute verhoudingen (meerderheid/oppositie)	59
Tabel 19:	
Wetgeving Anderen op basis van absolute verhoudingen (meerderheid/oppositie)..	59
Tabel 20:	
Wetgeving Financiën op basis van relatieve verhoudingen (meerderheid/oppositie)	60
Tabel 21:	
Wetgeving Financiën op basis van relatieve verhoudingen (leeftijd)	61
Tabel 22:	
Wetgeving Anderen op basis van relatieve verhoudingen (leeftijd)	61
Tabel 23:	
Totale wetgeving (multivariabele analyse).....	62
Tabel 24:	
Wetgeving Financiën op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse)	63
Tabel 25:	
Wetgeving Anderen op basis van absolute verhoudingen (multivariabele analyse)..	63
Tabel 26:	
Wetgeving Financiën op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)	64
Tabel 27:	
Wetgeving Anderen op basis van relatieve verhoudingen (multivariabele analyse)..	64

Lijst der bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van de beleidsbevoegdheden van de ministers in de Vlaamse Regering...	1
Bijlage 2: Overzicht van de commissies 2005-2009	3
Bijlage 3: Frequentietabel van de onafhankelijke variabele "leeftijd"	6
Bijlage 4: Invloed "Ondernemer/niet-ondernemer" op controlerende activiteit.....	8
Bijlage 5: Invloed "meerderheid/oppositie" op controlerende activiteit	12
Bijlage 6: Invloed "leeftijd" op controlerende activiteit.....	15
Bijlage 7: Regressie op controlerende activiteit.....	18
Bijlage 8: Invloed "Ondernemer/niet-ondernemer" op wetgevende activiteit	22
Bijlage 9: Invloed "meerderheid/oppositie" op wetgevende activiteit	25
Bijlage 10: Invloed "leeftijd" op wetgevende activiteit	25
Bijlage 11: Regressie op wetgevende activiteit	31

Bijlage 1:
Overzicht van de beleidsbevoegdheden van de
ministers in de Vlaamse Regering

Samenstelling van de regering Letermé I (2004-)

Yves LETERME	minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid
Fientje MOERMAN	vice-minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel
Frank VANDENBROUCKE	vice-minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming
Inge VERVOTTE	minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Dirk VAN MECHELEN	minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening
Bert ANCIAUX	minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel
Geert BOURGEOIS	minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme
Kris PEETERS	minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur
Marino KEULEN	minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering
Kathleen VAN BREMPT	minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen

Bijlage 2:
Overzicht van de commissies 2005-2009

In het Vlaams Parlement zijn er verschillende soorten commissies. Er zijn de elf beleidscommissies (vaste commissies). Daarnaast zijn vijf specifieke commissies opgericht. Tenslotte zijn er ook nog de ad-hoccommissies die opgericht worden met een specifieke en tijdelijke opdracht. Ook zijn er in deze legislatuur (2004-2009) nog een aantal subcommissies.

De elf beleidscommissies:

- Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
 - Subcommissie voor Financiën en Begroting
- Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervormingen en Decreetevaluatie
- Commissie voor Wonen, Stedelijke Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
- Commissie voor Buitenlandse Handel, Buitenlands Beleid, Internationale Samenwerking en Toerisme
- Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
- Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
- Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
 - Subcommissie voor Wapenhandel
- Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
 - Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
- Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

De vijf specifieke commissies:

- Commissie voor Reglement en Samenwerking
- Controlecommissie voor Regeringsmededelingen
- Vlaamse Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven
- Commissie voor de Vervolgingen
- Commissie voor de Vervolgingen
- Deontologische Commissie

De drie ad-hoccommissies:

- Interparlementaire Commissie voor de Nederlandse Taalunie
- Commissie Digitaal Vlaanderen
- Vlaamse Opvolgingscommissie voor de vermogens- en mandatenaangifte

Bijlage 3:
Frequentietabel van de onafhankelijke
variabele “leeftijd”

Leeftijd

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	27,00	2	1,6	1,6	1,6
	28,00	1	,8	,8	2,4
	29,00	1	,8	,8	3,2
	30,00	2	1,6	1,6	4,8
	31,00	1	,8	,8	5,6
	32,00	2	1,6	1,6	7,3
	33,00	1	,8	,8	8,1
	34,00	3	2,4	2,4	10,5
	35,00	1	,8	,8	11,3
	36,00	4	3,2	3,2	14,5
	37,00	5	4,0	4,0	18,5
	38,00	1	,8	,8	19,4
	39,00	5	4,0	4,0	23,4
	40,00	2	1,6	1,6	25,0
	41,00	6	4,8	4,8	29,8
	42,00	6	4,8	4,8	34,7
	43,00	3	2,4	2,4	37,1
	44,00	2	1,6	1,6	38,7
	45,00	5	4,0	4,0	42,7
	46,00	5	4,0	4,0	46,8
	47,00	1	,8	,8	47,6
	48,00	2	1,6	1,6	49,2
	49,00	1	,8	,8	50,0
	50,00	4	3,2	3,2	53,2
	51,00	3	2,4	2,4	55,6
	52,00	6	4,8	4,8	60,5
	53,00	3	2,4	2,4	62,9
	54,00	8	6,5	6,5	69,4
	55,00	6	4,8	4,8	74,2
	56,00	4	3,2	3,2	77,4
	57,00	6	4,8	4,8	82,3
	58,00	1	,8	,8	83,1
	59,00	6	4,8	4,8	87,9
	60,00	5	4,0	4,0	91,9
	61,00	2	1,6	1,6	93,5
	62,00	1	,8	,8	94,4
	63,00	2	1,6	1,6	96,0
	64,00	1	,8	,8	96,8
	67,00	2	1,6	1,6	98,4
	68,00	1	,8	,8	99,2
	70,00	1	,8	,8	100,0
	Total	124	100,0	100,0	

Bijlage 4:
Invloed “Ondernemer/niet-ondernemer” op
controleerende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
TotaalControle * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	1001,403	1	1001,403	2,651	,106
	Within Groups		46092,532	122	377,808		
	Total		47093,935	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutControleEconomie * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	1,927	1	1,927	,240	,625
	Within Groups		979,194	122	8,026		
	Total		981,121	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutControleWerk * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	50,871	1	50,871	2,601	,109
	Within Groups		2386,096	122	19,558		
	Total		2436,968	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutFinancieën * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	6,122	1	6,122	1,376	,243
	Within Groups		542,652	122	4,448		
	Total		548,774	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutControle * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	548,791	1	548,791	2,612	,109
	Within Groups		25630,653	122	210,087		
	Total		26179,444	123			

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,029	1	,029	4,867	,029
	Within Groups		,730	122	,006		
	Total		,759	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,099	1	,099	2,029	,157
	Within Groups		5,978	122	,049		
	Total		6,077	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,019	1	,019	1,340	,249
	Within Groups		1,734	122	,014		
	Total		1,753	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControleOndernemer	Anderen * Between Groups	,001	1	,001	,014	,905
	Within Groups	10,504	122	,086		
	Total	10,506	123			

Bijlage 5:
Invloed “meerderheid/oppositie” op
controleerende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Totaal Controle * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	671,334	1	671,334	1,764	,187
	Within Groups		46422,602	122	380,513		
	Total		47093,935	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	10,174	1	10,174	1,278	,260
	Within Groups		970,947	122	7,959		
	Total		981,121	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle Meerderheid	Between Groups	(Combined)	1,289	1	1,289	,065	,800
	Within Groups		2435,678	122	19,965		
	Total		2436,968	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	,196	1	,196	,044	,835
	Within Groups		548,578	122	4,497		
	Total		548,774	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	485,231	1	485,231	2,304	,132
	Within Groups						

Within Groups	25694,212	122	210,608	
Total	26179,444	123		

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControleEconomie * Meerderheid	Between Groups (Combined)	,012	1	,012	2,030	,157
	Within Groups	,746	122	,006		
	Total	,759	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControleWerk * Meerderheid	Between Groups (Combined)	,052	1	,052	1,062	,305
	Within Groups	6,025	122	,049		
	Total	6,077	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControleFinanciën * Meerderheid	Between Groups (Combined)	,018	1	,018	1,275	,261
	Within Groups	1,735	122	,014		
	Total	1,753	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControleAnderen * Meerderheid	Between Groups (Combined)	,009	1	,009	,102	,750
	Within Groups	10,497	122	,086		
	Total	10,506	123			

Bijlage 6:
Invloed “leeftijd” op controlerende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Totaal Controle * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	3576,087	2	1788,044	4,972	,008
	Within Groups		43517,848	121	359,652		
	Total		47093,935	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	7,819	2	3,910	,486	,616
	Within Groups		973,302	121	8,044		
	Total		981,121	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	139,864	2	69,932	3,684	,028
	Within Groups		2297,104	121	18,984		
	Total		2436,968	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	21,002	2	10,501	2,408	,094
	Within Groups		527,772	121	4,362		
	Total		548,774	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Controle * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	1650,896	2	825,448	4,072	,019
	Within Groups		24528,548	121	202,715		
	Total		26179,444	123			

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle Economie * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	,010	2	,005	,776	,462
	Within Groups		,749	121	,006		
	Total		,759	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle Werk * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	,100	2	,050	1,012	,367
	Within Groups		5,977	121	,049		
	Total		6,077	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle Financiën * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	,013	2	,006	,444	,642
	Within Groups		1,740	121	,014		
	Total		1,753	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefControle Anderen * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	,006	2	,003	,036	,965
	Within Groups		10,499	121	,087		
	Total		10,506	123			

Bijlage 7:
Regressie op controlerende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

Totale controle

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	33,484	8,756		3,824	0,000
	Ondernemer	-7,118	4,537	-0,142	-1,569	0,119
	Meerderheid	-5,611	3,753	-0,134	-1,495	0,138
	Leeftijd	-0,254	0,174	-0,131	-1,457	0,148

R: 0,239 R square: 0,057 Significantie: 0,069

Economie

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	1,163	1,294		0,898	0,371
	Ondernemer	0,235	0,671	0,032	0,350	0,727
	Meerderheid	-0,592	0,555	-0,098	-1,068	0,288
	Leeftijd	0,000	0,026	-0,001	-0,014	0,989

R: 0,107 R square: 0,011 Significantie: 0,710

Werk

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,181	2,025		2,065	0,041
	Ondernemer	-1,610	1,049	-0,141	-1,534	0,128
	Meerderheid	-0,374	0,868	-0,039	-0,431	0,668
	Leeftijd	-0,023	0,040	-0,052	-0,574	0,567

R: 0,159 R square: 0,025 Significantie: 0,379

Financiën

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		

1,000	(Constant)	2,201	0,963		2,285	0,024
	Ondernemer	-0,482	0,499	-0,089	-0,966	0,336
	Meerderheid	0,047	0,413	0,010	0,113	0,910
	Leeftijd	-0,020	0,019	-0,098	-1,067	0,288

R: 0,143 R square: 0,020 Significantie: 0,476

Anderen

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	25,939	6,499		3,991	0,000
	Ondernemer	-5,260	3,368	-0,141	-1,562	0,121
	Meerderheid	-4,692	2,786	-0,150	-1,684	0,095
	Leeftijd	-0,210	0,129	-0,145	-1,623	0,107

R square: 0,256 R: 0,066 Significantie: 0,043

Op basis van relatieve verhoudingen

Economie

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,082	0,035		2,333	0,021
	Ondernemer	0,041	0,018	0,202	2,237	0,027
	Meerderheid	-0,017	0,015	-0,100	-1,123	0,264
	Leeftijd	-0,001	0,001	-0,118	-1,314	0,191

R:0,251 R square: 0,063 Significantie: 0,050

Werk

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	0,184	0,101		1,819	0,071
	Ondernemer	-0,063	0,052	-0,110	-1,193	0,235
	Meerderheid	0,038	0,043	0,081	0,887	0,377

	Leeftijd	-0,001	0,002	-0,052	-0,571	0,569
--	----------	--------	-------	--------	--------	-------

R: 0,158 R square: 0,025 Significantie: 0,383

Financiën

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,057	0,054		1,044	0,299
	Ondernemer	-0,039	0,028	-0,127	-1,384	0,169
	Meerderheid	-0,030	0,023	-0,119	-1,307	0,194
	Leeftijd	0,001	0,001	0,053	0,584	0,560

R: 0,164 R square: 0,027 Significantie: 0,348

Anderen

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,806	0,134		5,992	0,000
	Ondernemer	0,012	0,070	0,016	0,170	0,865
	Meerderheid	-0,016	0,058	-0,026	-0,279	0,781
	Leeftijd	-0,002	0,003	-0,053	-0,570	0,570

R: 0,060 R square: 0,004 Significantie: 0,933

Bijlage 8:
Invloed “Ondernemer/niet-ondernemer” op
wetgevende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
TotaalWetgeving * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	425,811	1	425,811	2,167	,144
	Within Groups		23975,181	122	196,518		
	Total		24400,992	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgevingEconomie * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,002	1	,002	,003	,956
	Within Groups		68,547	122	,562		
	Total		68,548	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgevingFinanciën * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,678	1	,678	,124	,725
	Within Groups		668,064	122	5,476		
	Total		668,742	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgevingAnderen * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	394,127	1	394,127	2,113	,149
	Within Groups		22750,672	122	186,481		
	Total		23144,798	123			

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
RelatiefWetgevingEconomie * Ondernemer	Between Groups	(Combined)	,003	1	,003	,316	,575
	Within Groups		1,196	122	,010		
	Total		1,200	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving * Ondernemer	Between Groups (Combined)	,092	1	,092	2,164	,144
	Within Groups	5,183	122	,042		
	Total	5,275	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving * Ondernemer	Between Groups (Combined)	,245	1	,245	2,184	,142
	Within Groups	13,678	122	,112		
	Total	13,923	123			

Bijlage 9:
Invloed “meerderheid/oppositie” op
wetgevende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Totaal Wetgeving Meerderheid	Between Groups	(Combined)	3362,354	1	3362,354	19,498	,000
	Within Groups		21038,638	122	172,448		
	Total		24400,992	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Wetgeving Meerderheid	Between Groups	(Combined)	,547	1	,547	,981	,324
	Within Groups		68,002	122	,557		
	Total		68,548	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Wetgeving * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	42,140	1	42,140	8,205	,005
	Within Groups		626,602	122	5,136		
	Total		668,742	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Absoluut Wetgeving * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	2576,064	1	2576,064	15,279	,000
	Within Groups		20568,735	122	168,596		
	Total		23144,798	123			

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Economie * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	,001	1	,001	,126	,723
	Within Groups		1,198	122	,010		
	Total		1,200	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Financiën * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	,275	1	,275	6,701	,011
	Within Groups		5,001	122	,041		
	Total		5,275	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Anderen * Meerderheid	Between Groups	(Combined)	,091	1	,091	,804	,372
	Within Groups		13,832	122	,113		
	Total		13,923	123			

Bijlage 10:
Invloed “leeftijd” op wetgevende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Totaal Wetgeving * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	773,161	2	386,581	1,980	,143
	Within Groups		23627,830	121	195,271		
	Total		24400,992	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgeving Economie * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	1,342	2	,671	1,208	,302
	Within Groups		67,207	121	,555		
	Total		68,548	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgeving Financiën * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	28,272	2	14,136	2,671	,073
	Within Groups		640,470	121	5,293		
	Total		668,742	123			

ANOVA Tabel

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
AbsoluutWetgeving Anderen * LeeftijdLaagMiddenHoog	Between Groups	(Combined)	549,573	2	274,786	1,472	,234
	Within Groups		22595,226	121	186,737		
	Total		23144,798	123			

Op basis van relatieve verhoudingen

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Economie * Leeftijd Laag Midden Hoog	Between Groups (Combined)	,031	2	,015	1,586	,209
	Within Groups	1,169	121	,010		
	Total	1,200	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Financiën * Leeftijd Laag Midden Hoog	Between Groups (Combined)	,032	2	,016	,365	,695
	Within Groups	5,244	121	,043		
	Total	5,275	123			

ANOVA Tabel

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Relatief Wetgeving Anderen * Leeftijd Laag Midden Hoog	Between Groups (Combined)	,757	2	,378	3,476	,034
	Within Groups	13,166	121	,109		
	Total	13,923	123			

Bijlage 11:
Regressie op wetgevende activiteit

Op basis van absolute verhoudingen

Totale wetgeving

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	31,860	5,794		5,499	0,000
	Ondernemer	-5,448	3,002	-0,151	-1,815	0,072
	Meerderheid	-11,640	2,483	-0,385	-4,687	0,000
	Leeftijd	-0,258	0,115	-0,185	-2,236	0,027

R: 0,451 R square: 0,203 Significantie: 0,000

Economie

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,764	0,340		2,250	0,026
	Ondernemer	0,029	0,176	0,015	0,163	0,870
	Meerderheid	-0,135	0,146	-0,084	-0,926	0,357
	Leeftijd	-0,010	0,007	-0,132	-1,440	0,152

R: 0,158 R square: 0,025 Significantie: 0,386

Financiën

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	2,794	1,036		2,696	0,008
	Ondernemer	-0,328	0,537	-0,055	-0,612	0,542
	Meerderheid	-1,283	0,444	-0,256	-2,888	0,005
	Leeftijd	-0,013	0,021	-0,055	-0,618	0,538

R: 0,265 R square: 0,070 Significantie: 0,033

Anderen

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		

1	(Constant)	28,302	5,758		4,916	0,000
	Ondernemer	-5,149	2,984	-0,146	-1,726	0,087
	Meerderheid	-10,222	2,468	-0,347	-4,142	0,000
	Leeftijd	-0,235	0,115	-0,173	-2,054	0,042

R: 0,413 R square: 0,170 Significantie: 0,000

Op basis van relatieve verhoudingen

Economie

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,081	0,045		1,792	0,076
	Ondernemer	0,019	0,023	0,076	0,819	0,414
	Meerderheid	0,009	0,019	0,045	0,488	0,626
	Leeftijd	-0,001	0,001	-0,124	-1,354	0,178

R: 0,138 R square: 0,019 Significantie: 0,509

Financiën

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	0,174	0,092		1,886	0,062
	Ondernemer	0,056	0,048	0,105	1,168	0,245
	Meerderheid	-0,096	0,040	-0,215	-2,414	0,017
	Leeftijd	0,000	0,002	0,001	0,007	0,995

R: 0,251 R square: 0,063 Significantie: 0,049

Anderen

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1,000	(Constant)	1,114	0,150		7,423	0,000
	Ondernemer	-0,098	0,078	-0,114	-1,262	0,209
	Meerderheid	-0,065	0,064	-0,090	-1,012	0,314
	Leeftijd	-0,006	0,003	-0,192	-2,149	0,034

R: 0,251 R square: 0,063 Significantie: 0,049

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen en uw akkoord te verlenen.

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

**De aanwezigheid van ondernemers in de Parlementen van België :
sociaal-economische kenmerken, carrière, motivatiestudie en studie van het
politiek gedrag**

Richting: **Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen**

Jaar: **2006**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt houdt in dat ik/wij als auteur de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij kan reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

U bevestigt dat de eindverhandeling uw origineel werk is, en dat u het recht heeft om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. U verklaart tevens dat de eindverhandeling, naar uw weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

U verklaart tevens dat u voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen hebt verkregen zodat u deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal u als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze licentie

Ik ga akkoord,

Pieter STROEKEN

Datum: